Ніва

БЕЛАРУСКІ ГРАМАДСКА-КУЛЬТУРНЫ ТЫДНЁВІК

№ 30 (1222) ГОД XXIV БЕЛАСТОК 29 ЛІПЕНЯ 1979 г. ЦАНА 1 зл.

КРАЯЗНАЎЧЫ СЛОЎНІК

ВАКУЛОВІЧЫ

Гэта адна з таго дзесятка вёсачак, што абселі абодва берагі быстрай Машчонкі, невялічкага правага прытоку Буга. Месца тут, здавалася б, даволі рухлівае, бо ў якіх двух кіламетрах на поўнач знаходзіцца палустанак Сычы на чыгуначнай лініі Чаромха — Седльцы, недзе ў дванаццаці кіламетрах ладнай дарогі маеце старажытны Мельнік, крыху бліжэй на захадзе — Сямяцічы. А тут...

А тут такі зацішак і векавая даўніна адклікаецца рэхам у смалістым сасновым „Бурку“, выныгае звугленымі ад старасці рэшткамі магутных слупоў, што некалі трымалі на сабе грэблю, мост і ўсё мудрагелістае абсталяванне размашыстага млыновага „колеса“. Успльваюць у памяці словы аднаго з першых запісаў у Іпацьеўскім летапісе пра тутэйшыя землі. „Воеваша Литва около Мелнице... и великъ пленъ прiяша...“ пісаў летапісец пад 1247 годам. Значыць, ужо і ў тыя часы, людна тут было, бо было што браць у „великъ пленъ“. Няма сумнення ў тым, што гэтая надта ж здатная для сельскай гаспадаркі і рамяства мясціна была густавата заселена. З дакументаў XVI стагоддзя відаць, што тут „сядзела“ тады цэлая чарада мельнікаў, бо нават і каралеўскі пісар называе іх у сваім „попісе“ на падатак „Мельнікамі“. Ад іх імёнаў Аксюты, Паўла ці мянушак Сыч, Кудэля і павялася большасць цяперашніх назваў гэтых вёсачак: Аксюцічы, Паўлавічы, Сычы, Кудэлічы. Вакуловічам, вядома, даў пачатак мельнік Вакула.

Калісьці мельнік быў майстрам на ўсе рукі: і дойлідам, і меліяратарам, і механікам, і кавалём, і чым яшчэ толькі. Яшчэ ва „Уставе на валокі“ з 1557 г. гаворыцца, што мельнік ва ўладаннях гаспадарскіх (г. зн. вялікага князя літоўскага) атрымоўвае 3-ю мерку з мліва, калі 2 паступаюць на ўласнасць князеўскую. „І за гэтую 3-ю мерку павінен мельнік быць майстрам у доглядзе і абсталяванні млына і спустаў...“ А за карыстанне валокай зямлі, што пры млыне, „мае ў замку або двары, якому ён паслушны, адзін дзень на тыдзень цясельскай работай служыць“. Потым гэтая служба павялічвалася да двух і болей дзён. З тэтага вынікае, што колішняя магутная крэпасць, якая ўзвышалася на мельніцкай Замкавай гары, была часткова творам рук „сядзеўшых“

Працяг на стар. 4

Новы Беласток. Фота Я. Целушэцкага.

РОДНЫ МОЙ БЕЛАСТОК

Беласток, родны мой, Беласток,
Зноў зраднілася я з тваім гварам.
Непадкупны у сэрцы куток
Прыпякаюць пачуцці варам.

Знаю шмат я другіх гарадоў,
Знакамітых цвярдынь гістарычных.
Але так саграваеш кроў
Толькі ты, мой горад крынічны.

Ты прамыў маю душу да дна,
Адзываешся ў кожнай крывінцы.
Для мяне ты, бы тая вясна,
Што жыццё дае кожнай былінцы.

І не трэба мне лепшых пяшчот.
Толькі б неба тваё абнімала!

Ты расцеш ўшыр: на захад, усход,
Аж зямля шэпча, нібы жывая.

Добры лёс ў падарунку ці злы,
Нельга вырваць з жыцця ўсё былое.
Туга скручаны думак вузлы,
У грудзях б'ецца сэрца нямое.

Не нямое яно, ты пачуй!
Ў ім табою лагчынка прарыта.
Адгалоскі гарматаў і куль
Прасявае душа, нібы сіта.

Адкуль ветры не дулі б, ты знай,
Што цябе, Беласток, я кахаю.
У які б не зблудзіла я край,
Да цябе сцежку я апытаю.

Ірына Бярозка

ДОТ 18 ГЕРОЯЎ

Не забыў я пра іх і не магу забыць. Толькі як разгадаць тайну, якую на вечны замок закрыла непадкупная смерць? Дзе шукаць ключа ад гэтай тайны?

Я ўжо ведаў, што бетонныя бункеры, якія і па сённяшні дзень тырчаць над Бугам ад Драгічына аж па Мельнік, уваходзілі ў разгалінаваную сетку абароны **62 Брэсцкага ўмацаванага раёна.** Гэта раз'ясніў мне перш за ўсё **Ласковіч Васіль Пятровіч** — жыхар Брэста, ветэран даваеннага камуністычнага падполля, удзельнік Айчыннай вайны і партызанскага руху на Беларусі, аўтар кніжак пра дзеячоў КПЗБ, пастаянны навуковы супрацоўнік Мемарыяльнага комплекса „Брэсцкая крэпасць-герой“, дзе якраз і займаецца ён вывучэннем баявых падзей у раёне 62 Брэсцкага ўмацаванага раёна, інакш — **БУРа.** На аснове сабраных у Брэсце матэрыялаў быў састаўлены зборнік успамінаў на рускай мове „Буг в огне“, другое выданне якога паявілася ў выдавецтве „Беларусь“ у 1977 годзе. Гэтыя матэрыялы і сабраныя дакументы дазволілі таксама наладзіць спецыяльны куточак у Музеі абароны Брэсцкай крэпасці.

Стаім мы вось з Васілём Пятровічам ля гэтых стэндаў, якія паказваюць ход баёў на тадышняй дзяржаўнай граніцы Савецкага Саюза, і таварыш Ласковіч паясняе:

ХТО ЯНЫ?

— Камандзірам 62 БУРа быў тады генерал-маёр **Пузыроў Міхаіл Іванавіч,** а яго намеснікам па палітычных справах **Чыпыжанка Іван Грыгор'евіч.** Абодва яны ўдзельнікі грамадзянскай вайны, старыя камуністы-бальшавікі і абодвух, на жаль, няма сярод жывых. Пузыроў загінуў у раёне Сталінграда, а Чыпыжанка не змог вырвацца з акружэння, пайшоў у партызаны і загінуў тут жа, у раёне Брэста.

У састаў 62 БУРа ўваходзілі тры асобыя кулямётныя батальёны: 18 батальён пад камандаваннем капітана **Берукова Мікалая Паўлавіча,** 17 батальён, які якраз займаў паласу ў раёне Сямяціч, знаходзіўся пад камандаваннем капітана **Паставалава Аляксея Ільіча** і 16 кулямётны батальён пад камандаваннем капітана **Назарава Анатолія Васільевіча**, размяшчаўся крыху на поўнач ад Сямяціч. Усе тры гэтыя камандзіры загінулі на сваіх баявых пастах.

Адначасова з воінскімі часцямі знаходзіліся над Бугам вайсковыя будаўнікі, якія вялі пабудову дотаў і іншых абаронных збудаванняў. У раёне Сямяціч, гаворыць Васіль Пятровіч, размяшчалася якраз 74 будаўнічае кіраўніцтва...

Так, гэта важная інфармацыя для гісторыі надбужных бункераў, але яна, на жаль, не раскрывае тайны „18 герояў“. Хто яны?

— Расказаць вам пра людзей 17-га асобага кулямётнага батальёна? — паўтарае маё пытанне Васіль Ласковіч. — Калі ласка. Мы, для прыкладу, ведаем прозвішча **Бяляева** Івана Пятровіча, які пасля баёў над Бугам загінуў без вестак. Сям'я яго жыве ў Палтаўскай вобласці. Наладзілі мы таксама сувязь з **Ганчаровым** Парфірыем Грыгор'евічам, які зараз жыве ў Гомелі. Некалькі дзён трымаў ён абарону разам з іншымі байцамі ў адным з дотаў недзе ў раёне Сямяціч. Пасля запасным праходам выбраўся ў лес і праз Белавежскую пушчу прабіўся да сваіх. **Елісеенка** Нікалай Васільевіч — таксама ваяваў у раёне Сямяціч, а затым загінуў няведама дзе. Затое яго жонка жыве на Беларусі, у Віцебскай вобласці. **Змейкін** Іван Іванавіч — афіцэр 16 асобага кулямётнага батальёна. Ён нам напісаў, што 22 чэрвеня 1941 года прыняў бой пад камандаваннем батальённага камандзіра капітана А. В. Назарава, які там жа загінуў ад узрыву снарада. Другую роту, якой камандаваў лейтэнант Змейкін, у нядзелю 22 чэрвеня немцы акружылі. Абаронцы аднак не здаваліся аж да 26 чэрвеня.

Зайцаў Сяргей Нікалаевіч успамінае: „Першы бой прыняў я ў доце ля вёскі Сюхі. Вялі баі да 29 чэрвеня. Пасля папаў у палон. Знаходзіўся ў канцлагеры Заксенгаўзен“.

Крук Андрэй Сцяпанавіч таксама перажыў вайну і напісаў, што ён служыў у другой роце 17 асобага кулямётнага

Працяг на стар. 4

ПОШУКІ І ЗДЗЯЙСНЕННІ

І КВЕТАЧКА, І ЛІСЦІК, І ТРАВІНКА

— Пытаеце, як гэта пачалося? Вельмі няўдала. Пагнаў я раз кароў пасвіць, бо чарга на мяне выпала. Вядома, якая пры пасвінні нуда чалавеку. Знайшоў я кавалачак дрэва і давай яго крэмзаць ножыкам. Крэмзаў, крэмзаў увесь дзень, а вечарам, прыгнаўшы статак, паказваю гэтую фігурку жонцы ды і пытаю: „Што гэта?“ Яна пакруціла ў руках і кажа: „Няйнакш на свінню падобнае...“ „То ж гэта меў быць зубр! Тут і ножкі, і рожкі, і горб і нават барада...“. „Ну і што з таго, — не паддаецца жонка. — Але ўсё ж больш на старую замораную свінню выглядае, чым на зубра“. Хоць і крыўдна было пачуць такое, але гэта не адбіла мне ахвоты да разьбы. Стаў я толькі вельмі пільна прыглядацца да розных звяроў, будовы іх цела. Часценька хадзіў у наш Белавежскі прыродазнаўчы музей, цэлымі днямі прападаў у пушчы, каб дзе напаткаць ды добра прыгледзецца дзікаму зверу, яго рухам, паводзінам. А потым стараўся перадаць у дрэве тое, што заўважыў. Ну і ўсё ж дабіўся свайго! Недзе ў 1960 годзе майго зубра дэлегацыя з Белавежы завезла на Шлёнск і ўрачыста падарыла шахцёрам-перадавікам. Гэта мяне ўпэўніла, што мая праца падабаецца людзям. Тады я ўжо парадкам узяўся за яе. Вырэзваў постаці розных пушчанскіх звяроў: аленяў, лосяў, дзікаў і птушак: зязюлек, цецерукоў; нават розныя абразкі — зверы і птушкі сярод пушчанскіх дрэваў. Не абмінаў здобіць рознымі ляснымі матывамі рамы да люстраў, вешалкі, іншае абсталяванне і ўпрыгожанне кватэраў.

Расказвае ўсё гэта Сяргей Доўбыш, седзячы на пяньку. Паволі вяжа слова за словам, як быццам бы ў такт разцу, што звітна ходзіць у яго спракты-

(Працяг на стар. 3)

З БЕЛАРУСКАГА ДРУКУ

ПАСЕКІ

Цяпер у Беларусі налічваецца каля 350 тысяч пчаліных сем'яў. Іх развядзеннем займаюцца калгасы і саўгасы, эксперыментальныя базы, вучэбна-вытворчыя гаспадаркі, лясгасы, грамадскія арганізацыі. Для разводу пчол створаны гадавальнікі ў Брэсце, Гродна і Баранавічах, якія ўжо сёлета будуць налічваць 2800 сем'яў.

УСЯ ФЛОРА РЭСПУБЛІКІ

Парк, што закладваецца ў Мінску на былым Камароўскім балоце, будзе дзевятым па ліку ў сталіцы рэспублікі. Ён зойме плошчу ў 100 гектараў. Тут будуць прадстаўлены ўсе віды дрэў і кустоў, што растуць у розных кутках рэспублікі. Насаджэнні кампануюцца так, каб паўтарыць характэрныя для Беларусі віды і пейзажы. Шматлікія паляны, злучаныя пешаходнымі дарожкамі, будуць чаргавацца з цяністымі сасновымі і яловымі гаямі, светлымі бярэзнікамі і асіннікамі, дубровамі.

БУЙНЕЙШЫ Ў ВОБЛАСЦІ

У Гомелі будзе разгорнута будаўніцтва буйнейшага ў вобласці малочнага завода. Яго праектная магутнасць — 200 тон разнастайнай малочнай прадукцыі за змену. Завод будзе аснашчаны самым сучасным абсталяваннем.

У ГЭТЫМ ТЫДНІ

235 гадоў назад

1.8.1744 нар. Ж. Б. Ламарк, французскі прыродазнавец і мысліцель, які ўпершыню распрацаваў цэласную тэорыю эвалюцыйнага развіцця жывога свету.

65 гадоў назад

1.8.1914 Германія абвясціла вайну Расіі, 3.8 — Францыі. 2.8. герм. войскі акупіравалі Люксембург, 4.8. уварваліся ў нейтральную Бельгію. Пад выглядам абароны апошняй Вялікабрытанія 4.8. абвясціла вайну Германіі. У жн. на баку Антанты выступіла Японія, у кастр. у падтрымку Германіі — Турцыя. Ваен. дзеянні пашыраліся. У вайне ўдзельнічалі 33 краіны ўсіх кантынентаў. У гэтай вайне было забіта і памерла ад ран каля 10 млн. чал., ранена больш за 20 млн., памерла ад эпідэмій каля 10 млн. чал.

35 гадоў назад

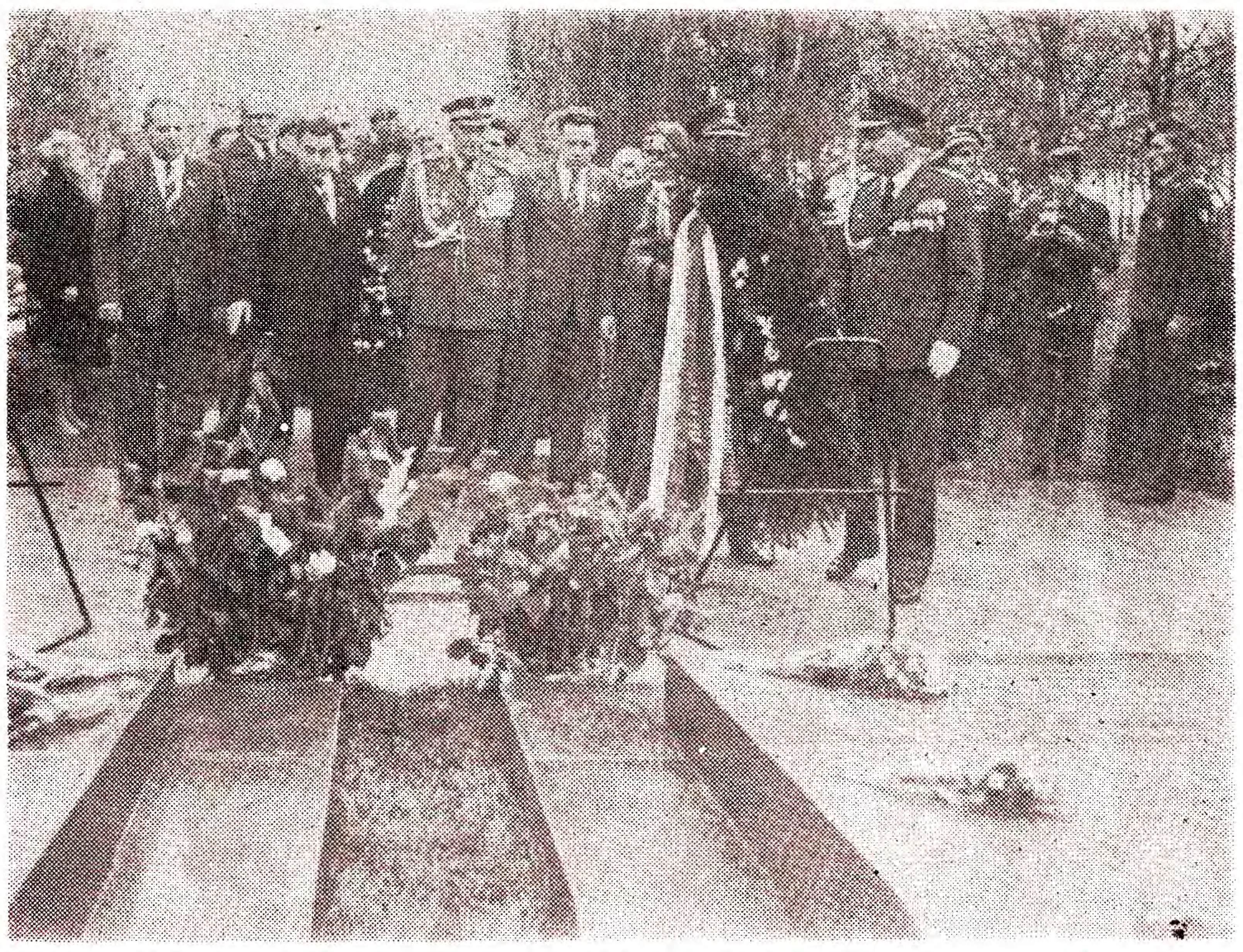
1.8.1944 пачалося Варшаўскае паўстанне. Працягвалася 63 дні.

30 гадоў назад

4.8.1949 быў здадзены ў эксплуатацыю першы грузавік „Стар 20", сканструяваны і выпрадукаваны ў краіне.

* * *

31.7.1909 пецябургская „Ніва" пісала: Наша прадказанне аб дрэнным для шаха выніку апошняга руху бахтыяраў і нацыяналістаў на Тэгеран спраўдзілася хутчэй, чым можна было чакаць. У той час як Сапехдар вёў доўгія перагаворы з англійскім і рускім консуламі, якія выехалі яму насустрач з мэтай спыніць наступленне, атрады фідаяў працягвалі рухацца да Тэгерана і нечакана для дыпламатаў уступілі ноччу ў сталіцу.

З летапісу дружбы. Кастрычнік, 1976. Леніна. Ускладанне вянкоў на магіле савецкіх і польскіх воінаў. Прысутнічае намеснік міністра нацыянальнай абароны ПНР Ю. Урбановіч.

КРАСУЙ НАША ДРУЖБА!

ПАШЫРАЦЬ ІДЭЮ ДРУЖБЫ

35 гадоў таму назад была вызвалена ўся Беларусь, а таксама значная частка паўночна-ўсходняй Польшчы, у тым ліку і горад Беласток, і ўся тэрыторыя цяперашняга Беластоцкага ваяводства.

З гэтай нагоды ваяводскія праўленні Таварыства польска-савецкай дружбы і Саюза барацьбітоў за свабоду і дэмакратыю наладзілі для свайго актыву метадычна-інфармацыйны семінар, у якім прынялі таксама ўдзел партыйныя работнікі з гмінных цэнтраў прапаганды, прадстаўнікі маладзёжных арганізацый і настаўнікі.

Семінар адкрыў старшыня Ваяводскага праўлення ТППР **Ян Соха,** які заявіў, што думка аб скліканні гэтага семінара нарадзілася ў выніку ажыццяўлення пастаноў, прынятых у час X агульнапольскага з'езду ТППР і VI Кангрэса ЗБоВіД. Асноўнай мэтай гэтага семінара, гаварыў Ян Соха, з'яўляецца пашырэнне нашых ведаў аб польска-савецкім братэрстве па зброі, аб ролі савецкай арміі ў баях за вызваленне нашай зямлі, аб усебаковай дапамозе краіны Саветаў нашай айчыне ў першыя гады адбудовы яе гаспадаркі. Гэта справы наогул вядомыя, адзначаў Ян Соха, але незалежна ад гэтага іх трэба пастаянна ўзнімаць і даводзіць да ведама шырокіх кругоў нашай грамадскасці, асабліва неабходна знаёміць з імі нашую моладзь.

І мяне таксама арганізатары папрасілі на гэты семінар. Хацелі яны паслухаць аб баях за вызваленне Беластока і Беласточчыны, бо Беластоцкая аперацыя была адной з больш сур'ёзных састаўных частак вызваленчай аперацыі „Баграціён". Я з вялікай прыемнасцю расказваў удзельнікам семінара аб ходзе крывавых баёў, якія летам 1944 года разыгрываліся на нашай шматпакутнай зямлі, аб геройстве і самаахвярнасці савецкіх салдат, аб героях Савецкага Саюза, якія тут, на Беласточчыне, загінулі, каб мы маглі жыць у свабодзе. Рыгор Кунавін, Аляксей Фларэнка, Павел Пятроў, Віктар Жолудзеў, Вера Белік, Таццяна Макарава — гэта толькі некаторыя з іх.

За вызваленне паўночна-ўсходніх раёнаў Польшчы загінула ў баях 36 тысяч савецкіх салдат. Гераічныя іх подзвігі ўвекавечваюць шматлікія помнікі, мемарыяльныя комплексы і салдацкія могільнікі, якімі пастаянна апякуюцца нашы грамадзяне. Гаварыў аб гэтым падпалкоўнік Зыгмунт Паўлік — член прэзідыума Ваяводскага грамадзянскага камітэта па ахове помнікаў барацьбы і пакутніцтва, а Мар'я Альшэўская-Трахімяк — сакратар Ваяводскага праўлення ТППР — сваё выступленне прысвяціла асноўным задачам у дзейнасці Таварыства польска-савецкай дружбы на Беласточчыне і яго супрацоўніцтву з Саюзам барацьбітоў за свабоду і дэмакратыю.

Член Галоўнага праўлення і старшыня Ваяводскага праўлення ЗБоВіД, **Мікалай Кірылюк** асабліва моцна адзначыў неабходнасць супрацоўніцтва ветэранаў з маладым пакаленнем грамадзян Народнай Польшчы. **Абавязкам тых,** што ваявалі, што змагаліся за народную ўладу, гаварыў Мікалай Кірылюк, з'яўляецца праца з моладдзю, каб прывіваць дзяўчатам і хлопцам любоў да Айчыны, каб закараняць ідэі дружбы і братэрства з народамі свету, ды асабліва з народамі Савецкага Саюза. І тут якраз сутыкаюцца і ўліваюцца ў адно супольнае русла мэты і заданні арганізацыі ветэранаў і Таварыства польска-савецкай дружбы. Гэта таксама ўдзячнае поле для грамадскай дзейнасці ўсіх людзей добрай волі.

К. Вуйтовіч,
старшыня камісіі па супрацоўніцтву з моладдзю, член галоўнай рады ЗБоВіД.

ХРОНІКА

28.6.79 адбылося чарговае пасяджэнне Прэзідыума ГП БГКТ. На ім былі абмеркаваны і зацверджаны дырэктывы справаздачна-выбарнай кампаніі ў гуртках і падрыхтоўкі IX з'езду БГКТ, а таксама план працы Прэзідыума на другое паўгоддзе. У верасні намечана правесці пленарнае пасяджэнне ГП БГКТ, на якім будуць акрэслены заданні членаў ГП і актывістаў у справаздачна-выбарнай кампаніі. З гэтай жа мэтай у кастрычніку адбудзецца нарада старшынь гурткоў БГКТ.

Справаздачна-выбарная кампанія ў гуртках БГКТ пачнецца 1.10.79 і закончыцца 31.3.80. У красавіку 1980 года пленум ГП БГКТ зацвердзіць з'ездавыя матэрыялы і вызначыць дату з'езду. Уступна прапануецца правесці яго ў маі 1980 г. Мае быць на ім 115 дэлегатаў (1 дэлегат ад 55 членаў БГКТ).

У часе справаздачна-выбарнай кампаніі асаблівая ўвага будзе звернута на разбудову і ўмацаванне гурткоў БГКТ.

ПРАЗ ТЫДЗЕНЬ У „НІВЕ"

Заблудаўская спальня ● „Бегі" Язэпа Драздовіча ● Літаратурная старонка ● У Махнатым ● Рэнесанс тэатральнай дзейнасці ● Голас мараліста ● Весткі з Навасадаў, Саколкі, Бельска, Бабікаў, Гайнаўкі, Галадоў, Грыгораўцаў ● Калі сніцца кажух ● Капуста, менш вядомая ● Няпісанае правіла дзетсаду № 5 ● Песня „Żeby się ludzie kochali"

ШТО НОВАГА?

НОВАЯ НЕЗАЛЕЖНАЯ ДЗЯРЖАВА

Пасля 87 гадоў англійскага каланіяльнага панавання і двух з палавінай гадоў самакіравання астравы Гілберта набылі 12 ліпеня незалежнасць. У адміністрацыйным цэнтры маладой дзяржавы, якая з гэтага часу на ўсіх геаграфічных картах будзе называцца Кірыбаці, горадзе Тараве ў ноч з 11 на 12 ліпеня быў спушчаны брытанскі флаг і ўлада перададзена нацыянальнаму кіраўніцтву на чале з Іерэмія Табаі.

Дзяржава Кірыбаці размешчана на 16 каралавых астравах у заходняй частцы Ціхага акіяна. Іх агульная плошча складае 861 квадратны кіламетр, а насельніцтва — каля 55 тысяч чалавек.

Насельніцтва гэтых размешчаных у раёне экватара астравоў з гарачым і вільготным кліматам займаецца галоўным чынам вырошчваннем какосавых пальмаў, трапічных фруктаў, а таксама рыбалоўствам і вытворчасцю копры. Адной з асноў эканомікі з'яўляецца таксама здабыча фасфатаў, якая знаходзіцца ў руках брытанскай фасфатнай кампаніі.

Перад кіраўніцтвам астраўной дзяржавы, якая адкрывае новую старонку сваёй гісторыі, стаяць складаныя сацыянальна-эканамічныя праблемы, пакінутыя ў спадчыну англійскімі каланізатарамі. На парадку дня — задачы развіцця мясцовай прамысловасці, павышэння жыццёвага ўзроўню насельніцтва, барацьбы з непісьменнасцю.

А Ў ВЯЛІКАБРЫТАНІІ

Кансерватыўны ўрад аб'явіў сапраўдную вайну прафсаюзам, абнародаваўшы праграму заканадаўчых мер, якую ён ужо да восені мае намер працягнуць праз парламент. Прадугледжваюцца, у прыватнасці, абмежаванне права на арганізацыю забастовачных пікетаў, правядзенне серыі ўнутраных прафсаюзных рэформ, якія, паводле разлікаў кансерватыўнай адміністрацыі, звялі б да мінімуму магчымасць шырокіх стачачных выступленняў. У той жа час прыватным прадпрыемцам будзе дадзена фактычна нічым не абмежаваная магчымасць звяртацца да масавых звальненняў, без усякай рызыкі паўстаць затым перад арбітражным судом.

ТЭЛЕВІЗІЯ МІНСК

Piątek 27 VII — 8.50 Film fab. 9.55 Koncert. 15.00 Spartakiada. 20.35 Spartakiada. 21.15 Spartakiada. 21.50 Rosyjskie pieśni ludowe.

Sobota 28 VII — 7.40, 15.00, 18.00, 20.25 Spartakiada. 9.05 Koncert. 12.10 Film fab. 16.00 W świecie zwierząt.

Niedziela 29 VII — 7.40, 15.00, 20.35 Spartakiada. 10.50 Film anim. 12.30 Spektakl. 16.15 Koncert. 17.00 Panorama międzynar. 17.55 Klub film. 18.55 Teatr miniatur.

ГАВОРЫЦЬ БЕЛАСТОК!

Беларуская радыёперадача: субота. 12.05—12.25 (UKF).

КІНО

Białowieża Niewinne — USA 31 VII—1 VIII. New York, New York — USA 2—3 VIII. Sam na sam — pol. 4—5 VIII.

Bielsk Podl. Panowie dbajcie o żony — fr. 30—31.VII. Ojciec Chrzestny — USA 2—3 VIII

Czeremcha Był sobie drozd — radz. 31 VII—1 VIII. Gdziekolwiek jesteś Panie Prezydencie — pol. 4—5.VIII.

Czyże Partita na instrument drewniany — pol. Zagubione dusze — wł. 1—5.VIII.

Gródek Ponad strachem — fr. 4—5 VIII.

Hajnówka Czy Lucyna to dziewczyna — pol. 30 VII. Joseph Andrews — ang. 31 VII—1 VIII Mistrz kierownicy ucieka — fr. 2—3 VIII. Ostatni bal w Rożnowie — czes. 5.

Michałowo Krótkie wakacje — wł. 31 VII—1 VIII. Koziorożec — I — USA 2—3 VIII Akwarele — pol. 4—5 VIII.

Mielnik Abba — szwedz. 4—5 VIII.

Milejczyce Szantaż — ang. Dziwna kobieta — radz. 1—5 VIII.

Narew Jak się budzi królewny — czes. Nie wychylać się — jug. 1—5 VIII.

Narewka Adela jeszcze nie jadła kolacji — czes. Chłopiec z burzy — austral. 1—5 VIII.

Orla 56 godzin na wagarach — czes. Ring — węg. 1—5 VIII.

Nurzec Magiczny kamień — NRD 1—3 VIII. Inna — pol. 4—5 VIII.

Rajsk Siedem piegów — NRD. Komisarz w spódnicy — fr. 1—5 VIII.

Niwa

BIAŁORUSKI TYGODNIK SPOŁECZNO-KULTURALNY

ODZNACZONY ZŁOTĄ ODZNAKĄ „ZASŁUŻONY BIAŁOSTOCCZYŹNIE"
Organ Zarządu Głównego Białoruskiego Towarzystwa Społeczno-Kulturalnego

ADRES REDAKCJI
Niwa
ul. Wesołowskiego 1
15-950 Białystok, skr. poczt. 149
tel. 2-32-41

Wydawca:
RSW „Prasa-Książka-Ruch", Przedsiębiorstwo Wydawniczo-Kolportażowe w Białymstoku.
Prenumeratę na kraj przyjmują Oddziały RSW „Prasa-Książka-Ruch" oraz urzędy pocztowe i doręczyciele. Cena prenumeraty rocznej 52 zł. Prenumeratę ze zleceniem wysyłki za granicę, która jest o 50% droższa od prenumeraty krajowej, przyjmuje RSW „Prasa-Książka-Ruch", Centrala Kolportażu Prasy i Wydawnictw, ul. Towarowa 28, 00-958 Warszawa, konto PKO nr 1531-71.
Indeks 36911/36671
B.Z.Graf. Zam. 1306. Nakład 6400 egz. S-2

З НАРОДНАЙ АБРАДНАСЦІ

ДЗІЦЯЧЫ ФАЛЬКЛОР

Дзіцячы фальклор дзеліцца на тры відавыя групы — песні, забаўлянкі і гульні.

Песні. Няма, бадай, патрэбы акрэсліваць каноны гэтага жанра паэтычнай творчасці таму, што песня з'яўляецца неадлучнай і самай блізкай жыццю чалавека. Дзіцячы песенны фальклор дзеліцца на песні для дзяцей і песні дзіцячыя. Першыя з іх ствараліся дарослымі, другія — самімі дзецьмі на пэўным этапе іх узросту. Песні для дзяцей, якія часта называюцца калыханкамі, ствараліся маткамі ды бабулямі — асобамі, найчасцей прабываючымі з дзіцём. Называнне песень для дзяцей калыханкамі не азначае, што мэтай іх было толькі і выключна закалыханне дзіцяці. Апрача сапраўдных песень-калыханак былі і такія, якія паступова знаёмілі дзіця з акружаючым светам, развівалі яго інтэлектуальна.

Найбольшая аднак група — гэта песні-калыханкі. Спяваліся яны над калыскай дзіцяці, каб тое хутчэй заснула. Часта ў іх звяртаюцца да хатніх птушак і звяроў, якія сваім паяўленнем мелі прыносіць сон. Найчасцей у песнях выступаюць кот, курка, гуска. Надзелены яны як рысамі добрымі, так і псотніцкімі. Песні гэтыя былі манатоннымі, спакойнымі. Вось, прыкладна:

А-а-а,
Коткі два,
шары-буры обыдва,
Ніц нэ будут робіті,
Туолькі Колю бавіті.

або:

Люлі, люлі, люлі,
Прылетіэлі куры,
Сталі сокотаті,
Нэ давалі Васі спаті.

А вось прыклад песні-калыханкі зусім іншага тыпу, песні с філасофіяй дарослага чалавека, не пасуючай да дзіцячага свету:

Гойда, гойда, гойда-да,
Ліэпшэ піво ніж вода,
Бо за піво платіті,
А водічку так піті.

Песні, мэтай якіх было не закалыханне, а развіццё дзіцячага розуму, былі крыху іншага характару — больш эмацыянальныя, прысвечаныя дзецям сярэдняга ўзросту. Найчасцей былі гэты песні гумарыстычныя таму, што гумар быў найбольш даступным дзіцяці. Прыкладна:

Скочыў котік чэрэз плотік,
Побіў нуожкі і жыботік.
Баба ёго шкодовала,
Мэдом пупік смаровала.

ці:

Прышоў діэд з Тэлушок,
Пошыў бабі кожушок.
Як пошыў, так пошыў,
Шчэй за піэчку положыў.
Сталі мышы драпотаті,
З'елі бабі кожушок.
Сталі діеті плакаті —
Чым кожушка лататі?
Рублём, рублём, діэточкі,
Коб нэ было дырочкі.

Песні для дзяцей — гэта песні маралізатарскія, павучальныя. Стараліся імі прышчапіць дзіцяці ўсё тое, што добрае, і адлучыць яго ад адмоўных звычак.

Цікавая з'ява, у гэтага тыпу песнях даволі часта паяўляюцца вульгарныя элементы, а нават намёкі на палавыя адносіны. Прыкладамі: „Скочыў котік чэрэз плотік", „Пушоў діэд по грыбы", „Люлі, люлі, люлі-се". Неабходна пры гэтым адзначыць, што большасць песень гэтага тыпу мае па два варыянты: раз — як песні маралізатарскія, другі — з уплеценымі вульгарызмамі. Тлумачэння гэтай з'явы трэба, бадай, шукаць у дасціпнасці дарослых, а магчыма і ў тым, што была гэта справа пераходу ад песень для дзяцей да вульгарнага вулічнага фальклору. Быў гэта найпрасцейшы спосаб замены. Хапіла толькі на месца паасобных слоў уставіць вульгарызмы. Немагчыма проста даць веры, каб маці спявала гэтакія песні. Было гэтак не толькі з песнямі. Таксама паяўляліся вулічныя малітвы і таблічкі множання. Тады памылкова было б лічыць, што гэты тып творчасці з'яўляецца песнямі для дзяцей, тым больш, што выступаюць яны ў двух варыянтах. Хутчэй гэты другі варыянт выконваўся самімі дзяцьмі, але абсалютна не быў пладом іх творчасці.

(Працяг на стар. 5)

(Працяг са стар. 1)

І КВЕТАЧКА, І ЛІСЦІК, І ТРАВІНКА...

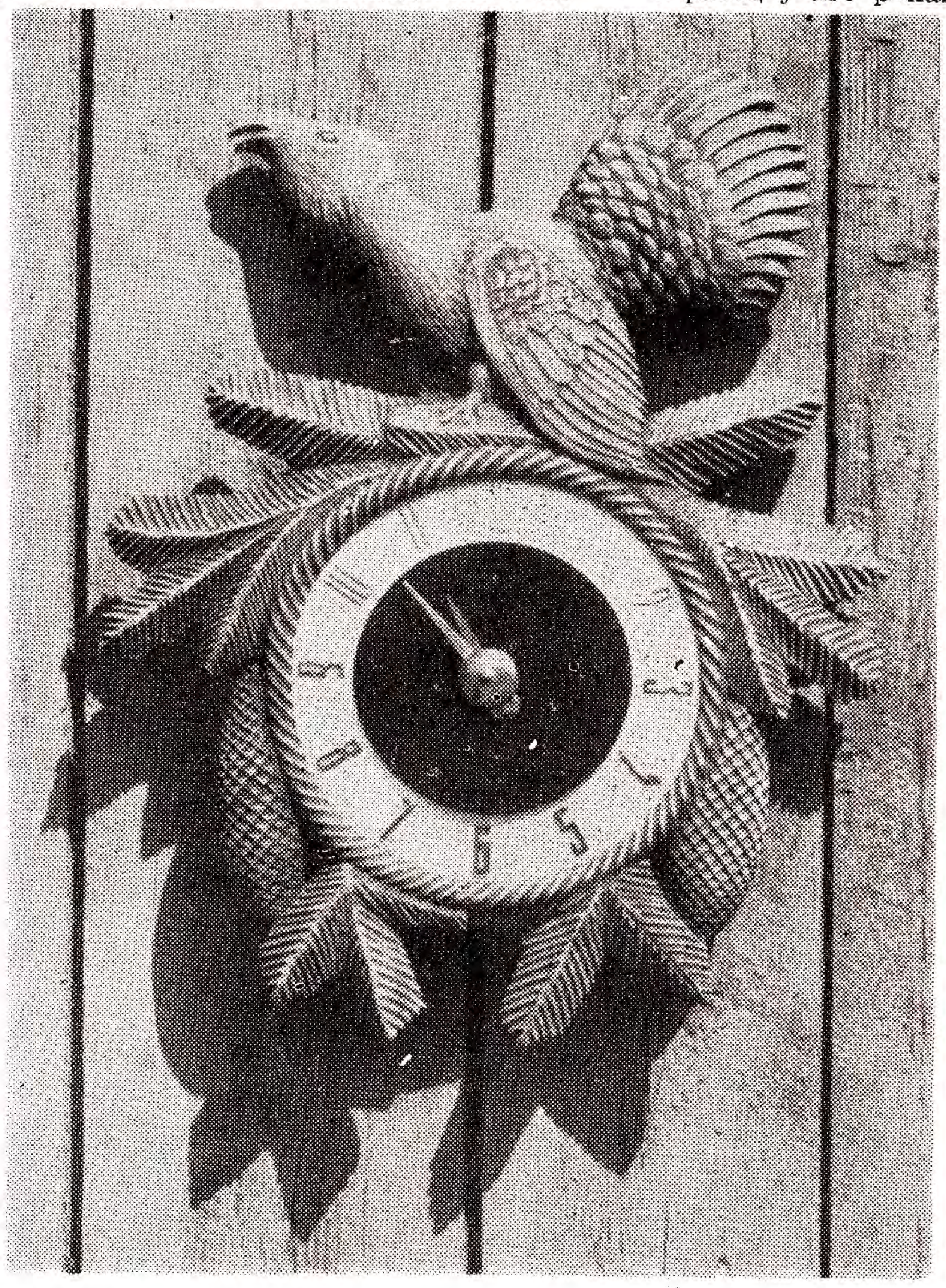
каваных пальцах і са звычайнага кавалка ліпавага дрэва ўсё выразней вырысоўваецца стройная постаць аленя. І я даведваюся, што хоць у яго сям'і ніхто не займаўся разьбой, але майстраватых было многа: і дзед, і бацька, і дзядзька — хто быў кавалём, а хто цяслярствам займаўся. З працы рук ды з промыслу жылі, бо зямлі тае было, што бабе сесці. У яго таксама ўсяго гектар гаспадаркі ды вось гэты домік на Заставе ў Белавежы. Ні то хлеўчык, ні то летнюю кухню прыспасобіў ён сабе на майстэрню і ўсё толькі ў ёй цэлымі днямі корпаецца. А за пяцьдзесят з няшмнагім год жыцця давялося яму працаваць у белавежскім ГСе, гміне, але найдаўжэй, бо 10 год, дрывасекам у пушчы. І, бадай, тады найглыбей запала ў яго сэрца ўлюбёнасць у красу Белавежы. Не толькі ў яе веліч, магутнасць, але ў кожную найменшую нават кветачку, лісцік, травінку.

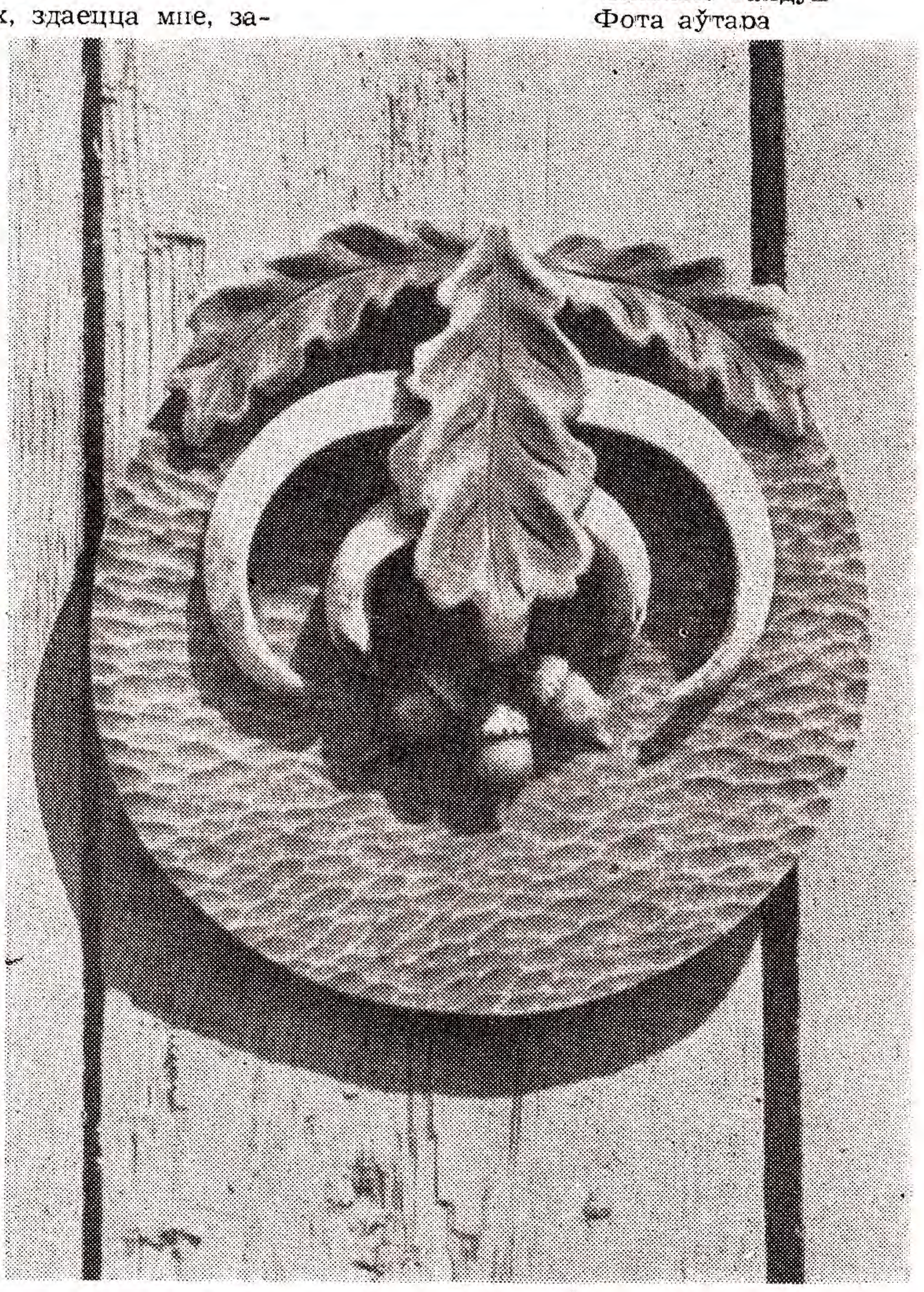
— Гадоў пяць таму назад пачаў я рабіць талеркі. Рэзбіў на іх розныя арнаменты, больш са свае галавы браў, але часам падглядаў і тыя ўзоры, што на тутэйшых хатах здобяць вокны і вуглы. Потым у сярэдзіне талерак выпальваў постаці лясных звяроў і птушак. Цяпер жа здоблю іх засушанымі пушчанскімі кветкамі і раслінкамі. Заліваю празрыстым лакам, і так яны могуць красавацца дзесяткі год. Што ж, люблю шукаць новае, цікавейшае. Многа чаго можна зрабіць, — кажа ён у задуме. — Але жыццё жыццём — на хлеб зарабіць трэба. Даводзіцца паўтараць лепшыя і самыя ўдалыя ўзоры.

І разец у яго руках, здаецца мне, захадзіў яшчэ шпарчэй. А на ўсланы падарожнікам ды бабкаю падворачак з поўнымі кошычкамі пушчанскай красы — кветкамі ды зёлкамі — прыйшлі якраз жонка разбяра з нявесткаю. Яны тут жа парадкуюць ды спасобяць для сушэння свае зборы. Сын завіхаецца пры нарыхтоўцы драўніны на разьбу. Словам, усе тут стараюцца пасобіць майстру. А яго вырабы не залежваюцца, на іх усюды вялікі попыт: і ў Доме рамяства ў Беластоку, і на кірмашах народнага мастацтва ў розных гарадах Польшчы, і тут, у Белавежы, ад ахвочых набыць іх турыстаў і экскурсантаў проста адбою няма. Папулярнасць заслужаная. Высокую ацэнку яго прац даюць і тыя дыпломы, якія ён атрымаў з некалькіх выставак у Гайнаўцы, Беластоку, Кракаве, Варшаве.

Што ж, кожнага прыцягвае, палоніць арыгінальнае хараство Белавежы, вычараванае разцом Сяргея Доўбыша.

Мікалай Гайдук
Фота аўтара

НА КУЛЬТУРНАЙ НІВЕ

У АРЭШКАВЕ

Ужо больш дзесяці гадоў клуб прэсы і кніжкі ў Арэшкаве вядзе Галіна Савіцкая, выпускніца гайнаўскага беллліцэя. Мае яна дасягненні ў вядзенні культурна-асветнай работы сярод малодшых дзяцей. У клуб „Рух" прыходзяць яны маляваць, паслухаць чытанне цікавых кніжачак, на цікавыя дзіцячыя тэлеперадачы. Тут арганізуюцца ўрачыстасці з нагоды святкавання Дня дзіцяці або навагодняй ёлкі.

Амаль саракаасабовы гурток вясковых гаспадынь (КГВ) арганізуе ў клубе кулінарныя і кравецкія курсы, мае сваю пазычальню настольнай заставы. Жанчыны стварылі аматарскі мастацкі гурток „Арэшкі", які цяпер налічвае 21 асобу. Кіраўніком яго з'яўляецца Ніна Аверчук. З фаховымі парадамі прыязджае да іх інструктар ГП БГКТ Янка Крупа. Гурток спявае народныя песні, рыхтуе і выступае на сваёй і ў суседнік вёсках сцэнах з інсцэніроўкамі сватаў, заручын і сцэнак з вяселля на вёсцы. Усе іх выступленні карыстаюцца вялікім поспехам. Яны штогод удзельнічаюць у конкурсах беларускай песні і аглядзе драмгурткоў. Пра месцы, занятыя імі на гэтых аглядах мы не раз ужо пісалі. Арэшкаўскіх самадзейнікаў асабліва ведаюць са спектакляў у Чыжах, Клейніках, Гайнаўцы. Тутэйшыя кабеты даволі часта арганізуюць забавы і за зробленыя грошы купляюць розны кухонны посуд для пазычальні. Шматлікае механізаванае абсталяванне атрымалі яны як узнагароды за ўдзел у конкурсах.

У клубе „Рух" штодзень збіраецца моладзь. Актыўна працуе савет клуба ў складзе: Уладзімір Літвінюк, Ірэна Грушэўская, Ірэна Патэюк, Мікалай Яцко і Марыя Рошчанка. Моладзь мае тут тэлевізар, магнітафон, настольны тэніс, спартыўнае абсталяванне. Яна дэкаруе глядзельны зал, сочыць за парадкам у клубе і на панадворку. У Арэшкава на забаву (ёсць тут свой аркестр) ахвотна прыязджае моладзь з суседніх вёсак: Лазіцаў, Выгана, Парыева і Альшыны.

Сюды прыязджаюць з канцэртамі музыканты з беластоцкай філармоніі, хор з Гарадка, беластоцкія пісьменнікі на аўтарскія сустрэчы і г.д. Настаўніца мясцовай школы, Ядвіга Данілецкая, вядзе курс ТВП. Тут адбываюцца таксама сельскагаспадарчыя курсы, на якія збіраецца каля 40 чалавек.

Я. Целушэцкі
Фота аўтара

„Арэшкі" спяваюць свае народныя песні.

Чаму няма аранжады?

Ужо некалькі гадоў я праводжу свой летні водпуск у вёсцы Старына ў гміне Дубічы Царкоўныя. Даводзіцца заходзіць у мясцовую краму, каб у спакотную пару купіць пару бутэлек аранжады. Заходжу ды дарма. Яна тут рэдка калі бывае. Гмінная спулдзельня „Самапомач хлопска" ў Кляшчэлях, па ўсяму відаць, не клапоціцца пра іх прадукцыю і забеспячэнне імі сваіх крамаў нават у час сенакосу або жніва. 30 чэрвеня бягучага года было тут каля ста дзяцей у лагеры, у мясцовай школе. Яны таксама хацелі купіць сабе адну--дзве бутэлькі аранжады.

Наведаў я 27 чэрвеня клуб „Рух" у Арэшкаве. Спамянуты ГС сюды прывозіць таксама замала бутэлек газіраваных напіткаў. У той дзень у клубе была толькі сталовая вада.

(яц)

ГМІННЫЯ НАВІНЫ

ШТО БУДУЕЦЦА?

У Юхнавецкай гміне многа будуецца. У кастрычніку 1976 года пачалася пабудова зборнай гміннай школы на 240 месц. Будаўнікі з Беластоцкага будаўнічага камбіната намераны аддаць яе ў карыстанне ў ліпені 1980 года. Аддзел Ваяводскага цэнтра спорту і рэкрэацыі ў Бельску пачаў пабудову спартыўнага цэнтра каля Войшак над ракою Нарвай. Заканчэнне яго пабудовы прадбачваецца ў 1981 годзе. Сельскагаспадарчая прадукцыйная спулдзельня ў Сальнічках пачала пабудову фермы нутрыяў на 600 месц і фабрыкі па перапрацоўцы фруктаў і гародніны. Ферма будзе гатова ў лістападзе бягучага года і фабрыка ў сакавіку 1980 года. Гміннае ўпраўленне намерана адкрыць сёлета ў лістападзе стражацкую рамізу ў Трычоўцы. Пабудова яе распачалася яшчэ ў 1973 годзе. Гміннае ўпраўленне прызначыла 972 тыс. злотых на пабудову водаправода і каналізацыі ў пасёлку аднасямейных дамоў у Клеасіне (гэтыя інвестыцыі будуць гатовы ў 1980 годзе), тры мільёны злотых на пабудову трохкіламетровай асфальтаванай дарогі з Юхноўца ў Шараносы (будзе яна гатова сёлета), дзевяці пачакальняў на аўтобусных прыпынках: двух у Юхноўцы Касцельным, Грыневічах, Лявіцкіх, Вульцы, Белях, Злотніках, Трычоўцы і Войшках. Усе яны будуць гатовы ў лістападзе гэтага года. Коштам 500 тыс. злотых. У бягучым годзе будзе закончана меліярацыя зямельных угоддзяў вёскі Клевінова.

У ДУБІЦКАЙ ГМІНЕ

Гміна Дубічы Царкоўныя налічвае трыццаць вёсак і 3520 жыхароў (на сто мужчын прыпадае дзевяноста восем жанчын). Ёсць тут 8222 гектары сельскагаспадарчых угоддзяў, з таго 7044 га маюць індывідуальныя гаспадары. Сенажаці і пасбішчы займаюць 32,5% усяго абшару гміны. На канец 1978 года было тут 753 гектары ПФЗ. У мінулым годзе сяляне купілі 51 га ПФЗ. У тым жа самым годзе індывідуальныя гаспадары мелі сярэдні ўраджай чатырох збожжавых культур у 22,2 ц з 1 га сельскагаспадарчых угоддзяў (гэты пакзчык раўняецца сярэдняму ў Беластоцкім ваяводстве) і 200 ц/га бульбы (г. зн. вышэй сярэдняга ўраджаю ў ваяводстве). Земляробы падсеялі 168 кілаграмаў НПК у чыстым складзе на 1 га сельскагаспадарчых угоддзяў (сярэдняя ў ваяводстве — 120 кг НПК на 1 га). Выканалі яны ў 100% план падсеву вапны (падсеяна 900 тон). Апрача таго, аднавілі 277 тон бульбы, купілі для далейшай гадоўлі 250 цялят, зрабілі 2500 тон кішонак і спаравалі 120 тон бульбы.

Цяпер у гміне ёсць 4177 штук рагатай жывёлы, у тым ліку 1858 малочных кароў, 7138 свіней і 3381 авечка. Летась сяляне прадалі дзяржаве 620 тон збожжа, 366 тон свіней (план продажу быў выкананы ў 112,6 працэнта), 349 тон ялавічыны і 3100 тысяч літраў малака (столькі, колькі запланавана).

Дзейнічае тут 48 спецыялістычных гаспадарак, у тым ліку 38, якія спецыялізуюцца ў жывёлагадоўлі, ды 9, якія спецыялізуюцца ў вырошчванні бульбы і адно — у вырошчванні рапсу і ільну.

Адна спецыялістычная гаспадарка прадае на пунктах скупкі мяса, збожжа і бульбы ў сярэднім на 240 тысяч злотых у год, калі адна індывідуальная гаспадарка прадае гэтых прадуктаў на 85 тысяч злотых у год.

Сярод спецыялістычных гаспадарак у Дубіцкай гміне найлепшымі лічацца гаспадаркі: Рыгора Назарука, Уладзіміра Сурэля і Мікалая Федарука — усе яны з Ягаднікаў, спецыялізуюцца ў авечкагадоўлі, але маюць і добрыя вынікі ў свінагадоўлі, Мікалая Галашэвіча з калоніі Ягаднікі, які спецыялізуецца ў гадоўлі малочнага быдла, Аляксандра Германовіча (ён гадуе многа авечак і свіней) і Яна Герасімюка (ён гадуе многа свіней) — абодва са Старота Корніна і Рыгора Троца з Карыціск, які спецыялізуецца ў свінагадоўлі.

У мінулым годзе сяляне ўзялі 6,8 млн. злотых сельскагаспадарчых крэдытаў, у тым ліку 1,2 млн. злотых інвестыцыйных крэдытаў. Пабудавалі яны дзевяць інвентарскіх будынкаў на 935 месц і мадэрнізавалі чатыры на 63 месцы.

Я. Целушэцкі

62 БУР. Пунктамі абазначаны доты, якія абараняліся да 9 сутак у раёне вёсак Слохі-Машчоная.

(Працяг са стар. 1)

ХТО ЯНЫ?

батальёна. Ротай камандаваў лейтэнант **Меранкоў**, а палітруком быў **Волкаў**. Рота размяшчалася ля вёскі Машчона Каралеўская...

Тут я асабліва завастрыў увагу, бо якраз „дот 18 безмянных герояў“ і па сённяшні дзень тырчыць на ўзгорку за гэтай вёскай, за **Машчонай Каралеўскай.**

Андрэй Крук успамінае: „22 чэрвеня наша рота базіравала ў зямлянках. Вайна нас захапіла ў доце **„Затвор'е“**. Так называўся дот, у якім мы занялі абарону. Баямі камандаваў тут капітан Паставалаў. Да 27 чэрвеня ён не здаваў дота. Устанавіў сувязь з іншымі дотамі, у тым ліку з дотамі **„Вольный“** і **„Крутой“**.

Вось і новая загадка: якія з існуючых дотаў насілі гэтыя клічкі? Як называўся „дот 18“? Ці яго абаронцы таксама былі падпарадкаваны капітану Паставалаву?

Васіль Ласковіч паясняе:

— Напярэдадні 22 чэрвеня з **Магілёўскага пяхотнага вучылішча** ў раён Сямяціч было накіравана 12 маладых афіцэраў-лейтэнантаў. Іх не паспелі раздзяліць па ўзводах і таму яны трымаліся разам. Калі ўспыхнула вайна, яны ўсе занялі абарону ў гэтым жа доце. Да іх далучылася яшчэ 6 салдат...

Ёсць і іншыя меркаванні на гэтую тэму. Пра іх я пісаў ужо раней. Але таварыш Ласковіч заяўляе:

— Гэтыя даныя мы збіралі літаральна па крышынцы: там слова, там звестка...

— А ў архіў арміі не звярталіся?

— У архіве захоўваюцца даныя аб мільёнах байцоў і каб атрымаць якую-колеч звестку, трэба ведаць дакладна прозвішча, імя, год нараджэння. Інакш Цэнтральны архіў пытанняў не прымае.

— Дык што? Няма надзеі?

— Надзея, зразумела, ёсць, — гаворыць Васіль Пятровіч, — і я яе яшчэ не патраціў, а што ўдасца нам устанавіць, дык мы неакладна вам паведамім.

Ну што ж, пачакаем, бо я таксама ўсё яшчэ маю надзею раскрыць тайну дота 18 герояў. А калі пры гэтай нагодзе змагу даведацца і расказаць чытачам пра іншых байцоў, якія змагаліся над Бугам, тым лепш. Нездарма ж гітлераўскі генерал Блюментрыт напісаў у сваіх успамінах, што „пачатковая бітва ў чэрвені 1941 года ўпершыню паказала нам Чырвоную Армію. Нашы затраты даходзілі да 50 працэнтаў“, а пад Брэстам „мы даведаліся, піша гэты генерал, што абазначае змагацца на рускі лад“.

Віктар Рудчык
Фота аўтара

МАЙСТАР НА ЎСЕ РУКІ

УЛАДЗІМІР СЦЕПАНЮК

Уладзімір Сцепанюк жыве ў Пасынках, што ў Бельскай гміне. Дом яго ад вуліцы ашалёваны і памаляваны. Тая частка дома, што ад панадворка — мураваная, служыць яна кладоўкаю. Сам ён маляваў, маляваў і дабудоўваў. Абсталяваў і дзве стадолы.

Уладзімір Сцепанюк залічваецца таксама да перадавых гаспадароў вёскі. Сельскагаспадарчыя работы ў яго выконваюцца пры дапамозе сучасных машын. Асабліва вялікую работу робіць трактар. Усе машыны ўвесь час спраўныя. Сам ён умее іх рамантаваць.

Праўда, сучасная тэхніка прынесла яго сям'і нямала бяды. Праз неасцярожнасць, падчас працы ў полі сеўнікам яго жонка страціла адзін палец, а яшчэ два так пакалечыла, што сталі яны бязладныя.

Аграмадныя перамены ў жыцці вёскі прынесла электрыфікацыя. Яна ўзняла на высокі ўзровень сельскагаспадарча-бытавую культуру. Бо гэта не толькі святло ва ўсіх будынках, карыстанне з тэлевізараў, лядовак і сціральных машын, як гэта ў Сцепанюкоў. Гэта таксама „сіла“, якая выкарыстоўваецца шматлікімі машынамі: крайзэгамі, сячкарнямі і г.д. Сцепанюкі абсталявалі „сілу“ ў 1958 годзе. Выкарыстоўваецца яна найбольш у майстэрні для вулканізацыйных прац. Уладзімір Сцепанюк купіў вулканізацыйнае абсталяванне ў 1960 годзе. Ад гэтага часу выконвае ен рамонты шын (апонаў), камер (дэнтак), а нават рамонт калошаў і гумовых ботаў.

Цягу да тэхнікі адчуваў Уладзімір Сцепанюк з ранняй маладосці. У 17 год пачаў ён працаваць у кузні. Каваў коней, акоўваў вазы, сані, рамантаваў плугі, бароны. Добрым быў кавалём. А цяпер вядомы ён як вулканізатар. Аб яго вулканізатарскім рамястве інфармуе шыльда, якая вісіць на яго хаце. Варта падкрэсліць яшчэ яго працавітасць. Працуе ён са сваёй жонкай на 10 га зямлі ды паспявае выконваць рамесныя заказы людзям і шмат чаго сабе.

І каб меў ён тэхнічную адукацыю, далёка зайшоў бы. А ён самавук. У школу хадзіў толькі 4 зімы. Стаць добрым спецыялістам змог ён толькі дзякуючы сваёй тэхнічнай смякалцы, самароднай здольнасці.

Тэкст і фота **М. Хмялеўскага**

(Працяг са стар. 1)

ВАКУЛОВІЧЫ

на Машчонцы мельнікаў, сярод іх і з Вакуловічаў. Млын у гэтай вёсачцы датрываў аж да пасляваеннага часу. Быў ён уласнасцю ўсяго сяла. Вясковая грамада яшчэ перад апошняй вайной „здавала“ яго ў арэнду на год ці болей розным „арандатарам-мельнікам“. Такі арандатар быў абавязаны малоць пэўную колькасць збожжа дарма для сяла (пераважна 10 цэнтнераў на валоку-ўчастак; у Вакуловічах было 5 участкаў), за ўсё іншае мліва ўвесь даход належаў арандатару. За гэта ён павінен быў рамантаваць усё абсталяванне млына і будынкі пры ім, а „сэло мусіло даті дэрво, порэзаті ёго і збудоваті моуст на грэблі“ — як памятаецца тутэйшаму жыхару сямідзесяцігадоваму Аляксандру Ярашэвічу. Потым кола згніло, застаўкі знесла паводка, а будынак сяло прадало „на знос“ гаспадару з суседняй Грабаркі.

Калі з млына сяло не мела вялікай карысці, то мала што болей яе было і з пясчаных палеткаў: Дубова Гора, Заборэ, Куток, Лутовіна, Новіны, Старое Поле, Чвартіны, крыху лепш было з

У Вакуловічах яшчэ і цяпер, ідучы за вадою, можна „спасцігнуць“ усе бліжэйшыя і далейшыя навіны.

сенажаццю і пашай: Багно і Каянкі, але на навакольных гарах: Зверынэць і Тростэнэць нават і „заец здох бы з голоду, коб ёго там загородіті“. Таму ўсе мужчыны былі „людэ лесовые“ — працавалі пры вырубе і вывазе драўніны з лесу, нават ездзілі на работу ў Белавежу. Калі не было працы ў лесе, тады „бэлькарэ“ спецыяльнымі тапарамі выцёсвалі бэлькі на будынкі, рабілі „біндры“ — нешта падобнае на цяперашні паркет, стругалі клепкі на бочкі, хадзілі па наваколлю трачаваць, некаторыя займаліся сплавам дрэва па Бугу.

Жыццё было падпарадкавана земляробчай каляндарнай абраднасці. Тут яшчэ і цяпер на каляду некаторыя гаспадыні вараць „грушэўнік“ (навар з сушаных груш) і заліваюць ім вараны боб, рыхтуюць куццю з макам. Пасля вячэры рэшткі пакідаюць нанач на стале, бо „уночэ прыдут діды есті“. Раней каляднікі хадзілі са звяздою, „гэродамі“, „шопкаю“ або „вэртэпом“. Яшчэ год дваццаць таму назад тут гучна спраўлялі „Юр'я“. Спецыяльна пяклі круглы „коровай“, аздоблены „гускамі“, бралі косць з таго кумпяка, што свянцілі на Вялікдзень, не забывалі пра гарэлку і закуску. Зайшоўшы на поле, „насампэрэд покачают коровая“, потым „заб'ют куостку ў зэмлю“, затым „посыплют скорлупкі од яек, коб осоту нэ было“, ну і сядаюць разам з бліжэйшымі суседзямі да абруса, застаўленага пі-

В. Чапліна

Наша жабка

Настала лета. Яблыкі на дрэвах былі яшчэ зусім маленькія і зялёныя. А вось трускалкі ўжо даспявалі. То там, то тут відаць былі на градках паружавеўшыя ягады, і Марына кожны дзень хадзіла іх глядзець. Вельмі ж ёй хацелася хутчэй паласавацца смачнымі трускалкамі.

Першымі даспелі тыя ягады, што раслі на самым прыпёку. Яны апетытна чырванелі сярод зялёнага лісця і здаваліся асабліва смачнымі.

Марына хацела іх сарваць, але я нагаварыла пачакаць да заўтра: няхай лепей даспеюць.

Раніцай Марына ўстала раней звычайнага, узяла кошычак і пайшла ў сад. Падышла да градак і раптам са здзіўленнем спынілася: усе спелыя ягады былі кімсьці аб'едзены. Ад крыўды Марына расплакалася.

— Няма чаго глупствам пераймацца, — пацяшала я ўнучку. — Заўтра іншыя даспеюць, вось і збярэш!

На другі дзень Марына ўстала яшчэ раней, але ягады зноў былі аб'едзены. Так і завялося. Пакуль трускалкі ружовыя, іх ніхто не чапае, а як паспеюць — усе ў дзірачках, быццам нехта падзябаў, але хто, мы ніяк не маглі здагадацца. Спачатку думалі, што гэта вераб'і. Каб іх адстрашыць, паставілі на градкі пугала, але трускалі ўсё роўна былі аб'едзены.

Пачалі пільнаваць і сапраўдных зладзеяў выявілі. Аказаліся імі зусім не вераб'і, а слізнякі.

Лета было дажджлівае, мокрае, і слізнякоў развялося вельмі многа. Прабавалі мы іх збіраць, але з'яўляліся яны на градках ноччу, і поцемку іх ніяк не разгледзіш.

Так бы, мабыць, і засталіся мы без ягад, каб не знайшоўся памочнік. А памочнікам гэтым аказалася самая звычайная шэрая жабка.

З'явілася яна ў нашым садзе нязванай, негаданай. Пайшлі мы з Марынай па ваду, адчынілі брамку, глядзім — жаба.

Яна сядзела ля самага парога брамкі і так блізка, што Марына ледзь на яе не наступіла. А жаба не адсунулася, вылупіла вочы і дарогі не саступае. Марына спалохалася, схавалася за мяне і кажа:

— Фу, якая працівная! Не пускай яе ў сад, бабуля!

— Чаму не пускаць? — спытала я. — Жаба не вінавата, што з выгляду непрыгожая. Затое яна карысная. Няхай заходзіць, бо ж яна не толькі вусенямі, але і слізнякамі корміцца.

З гэтымі словамі я шырэй адчыніла брамку і адышла ўбок.

Жаба быццам толькі гэтага і чакала. Яна не спяшаючыся пералезла цераз нізкі парог і няўклюдна закульгала ў бок нашага дома. Там пад ганкам яна і пасялілася.

Марына першы час баялася жабу. А раптам, як дакранешся да яе, у самой барадаўкі вырастуць! Але калі я даведалася аб Марынінай боязі, дык толькі засмяялася: гэта ж выдумкі, ад жаб ніякіх барадавак не бывае.

І ў доказ гэтага я злавіла жабу і доўга трымала яе ў руках. Барадаўкі ў мяне не выраслі, але Марына ўсё роўна баялася да яе дакранацца.

Як я і спадзявалася, жаба аказалася цудоўнай памочніцай. Цяпер нам ужо не трэба было мучыцца і збіраць слізнякоў. Жаба і без нашай дапамогі выдатна з імі спраўлялася. Яна палявала за слізнякамі так старанна, што ўжо праз некалькі дзён Марына пачала збіраць смачныя, налітыя ягады.

На сваю працу жаба выходзіла заўсёды вечарам. Ледзь пачынала змяркацца, яна вылазіла з-пад ганка. Нейкі час блукала каля дома, а потым кіравалася па здабычу ў сад ці агарод. Да такога распарадку нашай памочніцы мы ўжо прызвычаіліся і вечарам заўсёды глядзелі пад ногі. Бо жаба нас зусім не баялася. Яна ведала, што яе тут ніхто не пакрыўдзіць. Таму, калі рабілася цёмна, мы былі асабліва ўважлівыя, каб выпадкова не наступіць на яе.

І ўсё ж бяда здарылася. Аднойчы да нас прыехалі знаёмыя. Мы забыліся ім сказаць, нехта вечарам выйшаў у сад і ўпоцемках наступіў нашай жабе на лапу.

З вялікай цяжкасцю далезла яна да ганка, тут яе раніцай і ўбачыла Марына.

Забыўшыся, што баялася кранучь яе слізкую шурпатую шкурку, Марына схапіла жабу на рукі, прыціснула да сябе і, называючы „прыгожай, мілай, добрай жабкай", пабегла да мяне.

Мы адразу ж агледзелі хворую лапку. Драпін на ёй не было, але сама лапка была неяк выкручана, і давялося яе завязаць. Увесь гэты час жаба спакойна сядзела на руках у Марыны, быццам разумеючы, што мы хочам ёй памагчы. Потым мы адградзілі на верандзе куточак і пусцілі туды жабу: няхай пажыве тут, бо з хворай лапкай не магла ж яна сабе здабываць ежу.

Кульгаўка, як мы пачалі называць жабку, аднеслася да свайго палону спакойна. Яна нават не прабавала пералазіць праз дошкі, якімі мы яе адгарадзілі. Затое цяпер мы маглі самі пераканацца, як многа яна ела.

Мы толькі тое і рабілі, што цэлымі днямі збіралі для нашай хворай то вусеняў, то слізнякоў! Дасталася нам за гэты час! Добра яшчэ, што хворая хутка паправілася.

Калі мы жабку выпусцілі, яна, замест таго, каб ісці ў агарод па здабычу, у першы ж вечар заявілася да нас у хату. Відаць, за час хваробы яна паспела прызвычаіцца атрымліваць ежу з рукі, і ёй

(Працяг на стар. 7)

Вясёлы куточак

Настаўнік: — Што такое бархан?

Вучань: — Гэта нешта накшталт асла.

* * *

Настаўнік: — Хто такі Зеўс?

Вучань: — Гэта бог, які заўсёды зяваў.

* * *

Са школьных сшыткаў вучняў шостага класа:

„Тыгр бег па саване, і яго капыты гулка стукалі аб зямлю".

„У сабакі былі блакітныя вочы і ружовыя шчокі".

„Ніна не пайшла ў школу, і яе грызлі мухі сумлення".

„З лесу выйшлі дзве кабылы, сабака, хлопчык і іншыя людзі".

„Барыс пабег шукаць Яшку і на паварoце нечакана ўваткнуўся ў яго".

* * *

Пасля доўгага маршу ў гарачы летні дзень салдаты затрымаліся на прывал.

— Шкада, што нашага тоўстага кухара няма з намі, — кажа салдат Новак.

— Чаму? Ты што, галодны ў такую гарачыню? — дзівіцца сябар.

— Не, не галодны, але мог бы схавацца ў яго цені і паляжаць.

* * *

— Наш Міхасёк нядаўна пачаў маляваць, а ўжо прадаў пяць карцін. У яго талент па маім тату.

— Так? Яго дзед таксама быў мастаком?

— Не, прадаўцом.

Пазнаёмімся

Крыстына Кавальская, вучаніца шостага класа, в. Крывец 52, пошта 17-212 Ласінка, Беластоцкае ваяводства.

* * *

БССР, 220036, г. Мінск — 36, вул. К. Лібкнехта, 86/2, кв. 60. Жана Барысаўская, 12 гадоў.

* * *

БССР, 220082, г. Мінск — 82, вул. Сердзіча, 22/18, кв. 80. Наташа Самошкіна, 12 гадоў.

* * *

БССР, 220036, г. Мінск — 36, вул. К. Лібкнехта, 55, кв. 16. Люда Шашкова, 14 гадоў.

* * *

СССР, 373250, г. Баку — 58, пос. Хурдалан, 27 квартал, дом 1, кв. 63. Ничканиной Вике.

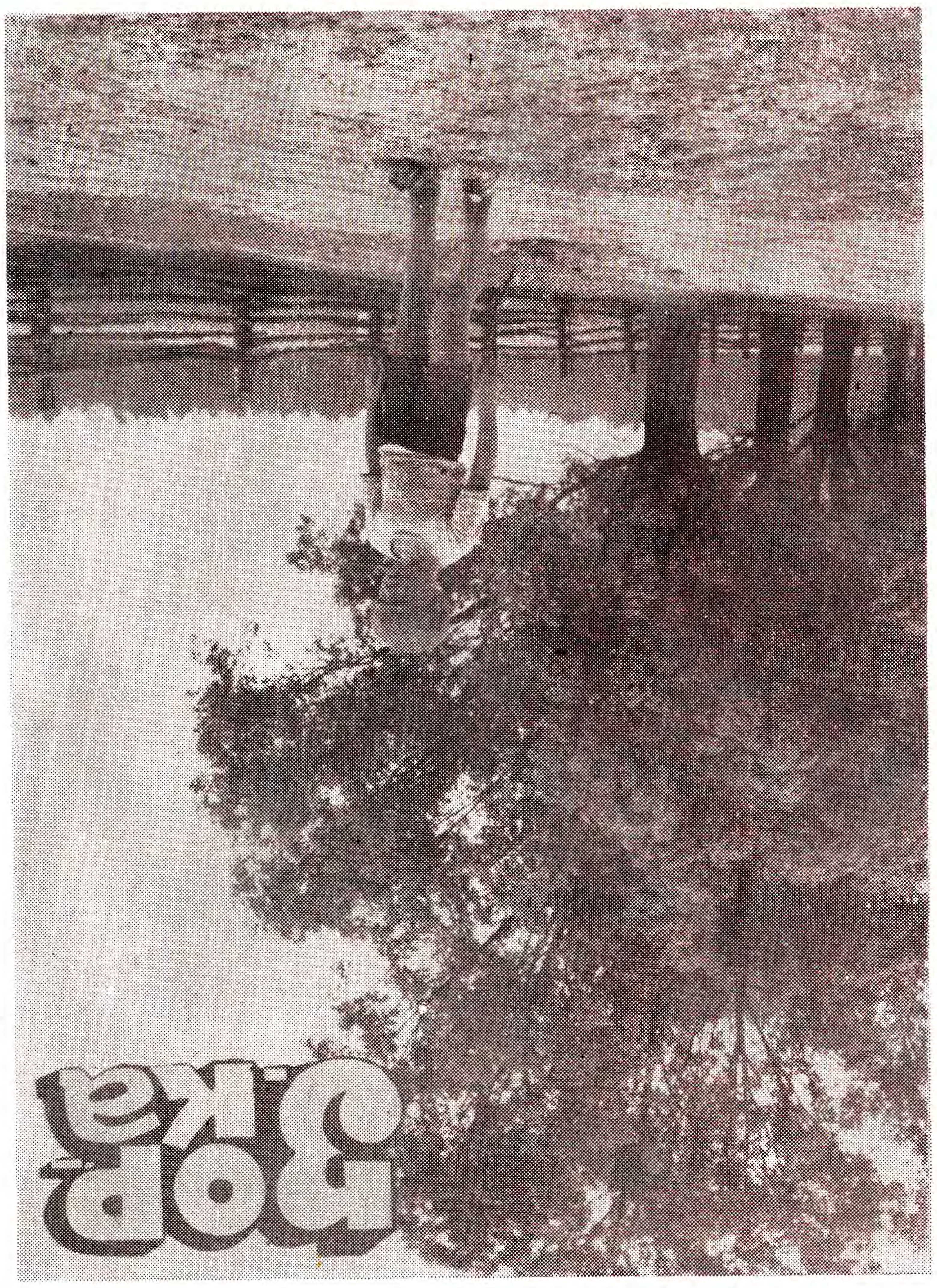
Адгаданка

Прадметы з левага боку маюць пары па правым баку. Спалучы пары лініямі.

Адрас рэдакцыі: „Зорка", 15-950 Białystok, ul. Wesołowskiego 1.

Зорка

Хлопчык з Вілюкоў. Фота М. Гайдука.

№ 30 (1146) ГАЗЕТА БЕЛАРУСКІХ ДЗЯЦЕЙ У ПОЛЬШЧЫ 29.VII.1979 г.

Станіслаў Шушкевіч

Пісьмо ад мурашак

(КАЗКА)

Маленькія рыжыя мурашкі выправіліся ў далёкую дарогу. Цяжкая і нялёгкая ў іх дарога. Сям'я ў мурашак вялікая, аж трыста жыхароў у высокім мурашніку. Усім трэба накарміцца, дом даглядзець, а бывае, што і бараніць сваё жытло.

Бягуць яны шнурочкам па лесе, чуюць — вясковыя дзеці ягады збіраюць і песенькі спяваюць. Спыніліся мурашкі, небяспечна, гатовы іх растаптаць малышы. Бачаць мурашкі, што на шырокі пень ускочыў замурзаны ў чарніцы хлопчык і суцішальным голасам крыкнуў:

— Усе, як адзін, выбірайцеся, дзесці, адгэтуль. Вунь пад ясенем сядзіць вучоны. Ён прыехаў да нас, каб адпачыць і напісаць вялікую кнігу. Дык не будзем перашкаджаць прафесару думаць, пабяжым збіраць ягады ў іншыя месцы.

Узрадаваліся мурашкі, калі пачулі гэтую навіну, а адна з іх прапанавала падысці да вучонага і расказаць яму пра сваё жыццё. Так і зрабілі. Акружылі прафесара мурашкі. Каля яго ляжалі вялікі сшытак і капялюш, палка і акуляры. Адна з мурашак палезла ў сшытак і пачала разглядаць першую старонку, але нічога не магла прачытаць, бо ў прафесара почырк быў вельмі невыразны. Другая мурашка залезла на акуляры і глянула праз шкло на вучонага.

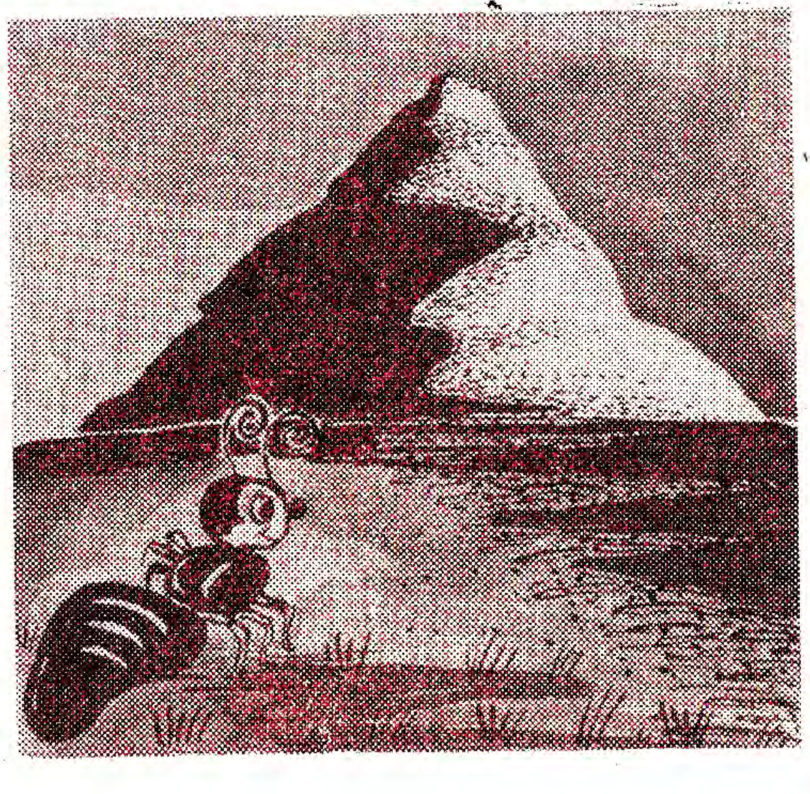
— Гляньце, які ён вялікі, — крыкнула яна сваім сябрам. Усе мурашкі кінуліся да акуляраў, і праз шкло яны ўбачылі не простага чалавека, а волата.

— Цішэй, прафесар спіць. Але як яго разбудзіць? — спытала першая мурашка.

— Давайце я прабяруся аж́но да вуха і крыкну на ўвесь голас, — сказала другая мурашка.

Яна так і зрабіла. Але колькі не крычала, прафесар і не зварухнуўся. Мурашка прабегла па лысіне вучонага да другога вуха, але поспеху не мела, вучоны не прачнуўся. Ну, вядома, які там голас у простых рыжых мурашак?

Тады мурашкі рашылі напісаць вучонаму ліст. Адгарнулі некалькі чыстых старонак у яго сшытку і выразным акуратным почыркам расказалі пра сваё жыццё і нягоды, пра сваіх ворагаў і сяброў. І толькі яны кончылі пісаць, як прыляцеў аднекуль камар і ўсеўся вучонаму на нос. Камар адразу ж запусціў свой доўгі носік у цела прафесара, і той ад болю прачнуўся. Ён стукнуў далонню сабе па носе так, як гэта робіць і простыя

людзі. Камар мёртвым упаў на зямлю. Некалькі мурашак падхапілі нябожчыка і пацягнулі ў мурашнік. Астатнія пачалі палахлівым голасам шаптаць:

— Гэта не мы, гэта не мы вас кусалі.

Прафесар надзеў акуляры, глянуў на свой сшытак і на мурашак і лагодна і ласкава прамовіў:

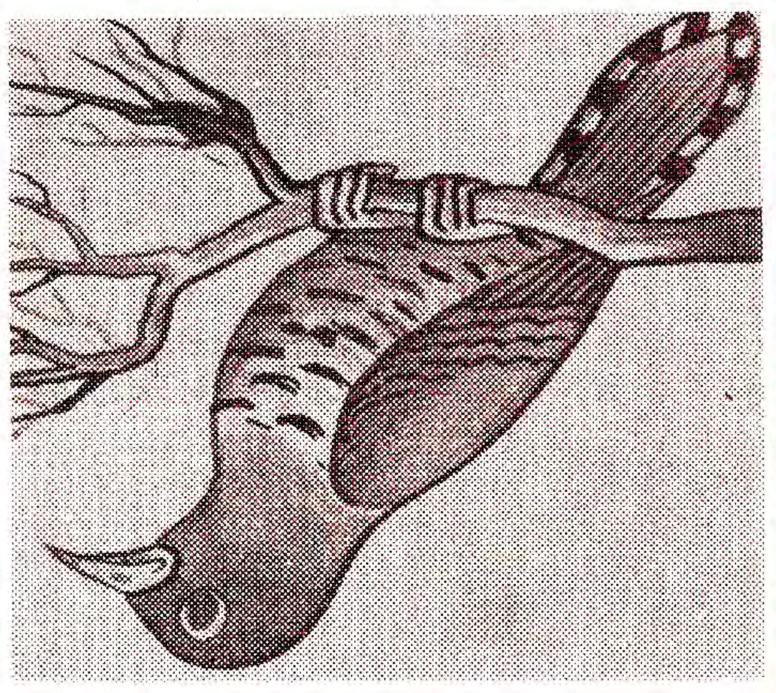
— Мае родненькія, хаця б я вас не растаптаў.

Вучоны доўга разглядаў пісьмо мурашак і не мог нічога прачытаць. Ён пачціва пакланіўся нечаканым гасцям, развітаўся з імі і пайшоў дадому.

Толькі праз некалькі гадоў напісаў прафесар кнігу. Пісьмо мурашак чыталі памочнікі прафесара, яго лабаранты. Усё да слоўца, да самай дробнай літары было разгледжана ў павелічальныя шкельцы і мікраскопы. І даведаліся людзі, што мурашкі найкарыснейшыя насякомыя. Там, дзе мурашак многа, растуць найлепшыя кветкі і ягады, буйна ўзнімаюцца дрэвы і хмызнякі.

Людзі даведаліся, што маленькія рыжыя мурашкі знішчаюць страшных ворагаў раслін — сасновую соўку, сасновую мядзеніцу, сасновага шаўкапрада, сасновага пільшчыка, дубовую ліставёртку, хрушчоў, зімовых пядзеніц і іншую злыбяду.

Шкада толькі, што гэтую кнігу не маглі прачытаць рыжыя мурашкі, бо яна стаяла ў сельскіх і гарадскіх кнігарнях, сельскіх і гарадскіх бібліятэках і чытальнях. І толькі можа пачуюць калі-небудзь працавітыя жыхары мурашніка, што пра іх сказаў добрае слова прафесар, той чалавек, якому яны напісалі пісьмо ў яго сшытку.

Пятрусь Граніт

ЗЯЗЮЛІНЫ РУЧНІКІ

Лён пасеяла зязюля
Пад кустамі паміж пнёў,
Покуль лётала кукуля,
Дождж прайшоў — лён узышоў.

Прапалола, потым рвала,
Слала, мяла з-пад рукі,
А затым кудзелю прала,
Тыдзень ткала ручнікі.

У рачулцы чыстай мыла,
Высцілала на расу,
Ды на сонейку сушыла
Іх дзівосную красу.

А пасля ўжо вышывала
Рознымі узорамі,
Потым прасам прасавала, —
Не набрацца б сораму!..

Ну, а дзе іх разаслала,
Самі здагадайцеся,
Мне зязюля не сказала,
У яе спытайцеся!..

ПАГЛЫБЛЯЙ СВАЕ ВЕДЫ

ЧЫШЧЭННЕ ВАДЫ

У посуд, напоўнены сцёкамі нафтаперапрацоўчага завода, дадаюць некалькі кропель спецыяльнай вадкасці, і вада на вачах святлее, робіцца зусім празрыстай... А тое, што яе брудзіла, ператварылася ў невялікі ападак на дне посуда.

Так дэманструюць дзеянне вадкасці „А-4“ яе вынаходнікі, спецыялісты з Інстытута нафтахімічных працэсаў Акадэміі навук Азербайджанскай ССР. А сам новы спосаб чышчэння сцёкавых вод ужо выйшаў са сцен лабараторыі і ўводзіцца ў прамысловасці. Абсталяванне для чышчэння вады гэтым спосабам ужо паспяхова працуе на заводзе „Нафтагаз“ у Баку. Апрацаваная вадкасць „А-4“ вада згодна з самымі строгімі нормамі, і яе можна спускаць у любы вадаём без боязі прынесці шкоды яго жыхарам. Аднак значна выгадней пусціць гэтую ваду зноў у кругаварот. Прайшоўшы апрацоўку, вада зноў пазбываецца прымесяў і нават былых у ёй соляў, дзякуючы чаму яе паўторнае выкарыстоўванне павялічвае час працы фабрычнага абсталявання.

ЗАМЕСТ ЖАЛЕЗАБЕТОНА

Вынаходства жалезабетона зрабіла ў свой час рэвалюцыю ў будаўніцтве. Танны, вельмі моцны і масавы матэрыял, які можа выкарыстоўвацца ў неабмежаванай колькасці, прыдаючы дэталям з яго патрэбныя формы, хутка выціснуў з будаўніцтва многія традыцыйныя матэрыялы, дазволіў будаваць моцныя і даўгавечныя дамы, масты, плаціны, тэлевізійныя вежы. Аднак у наш час, які ставіць спецыяльныя патрабаванні да моцнасці і трываласці вырабаў, некаторыя характарыстыкі жалезабетона ўжо перасталі задавальняць.

Вучоныя Маскоўскага дзяржаўнага універсітэта стварылі матэрыял, які па сваім складзе і нават па назве мала адрозніваецца ад жалезабетона — металабетон або проста метон. Новы матэрыял — гэта застыўшая мешаніна расплаўленага метала з рознымі напаўненнямі — жвірам, пяском, а таксама гранітам, кварцам і лёгкімі матэрыяламі, як керамзіт, пумэкс і іншыя. Металы тут таксама выкарыстоўваюцца розныя. Распрацаваны метоны алюміневыя, стальныя, алавяныя, тытанавыя, чугунныя, цынкавыя. Кожны з гэтых матэрыялаў мае свае ўласцівасці. Адны метоны, напрыклад, па цеплаcтойкасці і ўпругасці лепшыя ад бетона, іншыя выказваюць меншую сціральнасць. Лёгкія пліты, у якіх выкарыстаны керамзіт, добра паглынаюць дрыжанне, яны патрэбны ў фабрычных цэхах. Новы матэрыял складаецца не больш як у адной трэцяй з метала, таму вырабы з яго шмат таннейшыя ад металічных канструкцый, а замяніць іх можа паспяхова.

(Працяг са стар. 5)

Наша жабка

гэта больш спадабалася, чым здабываць ежу самастойна. Хворая яшчэ лапка ёй вельмі перашкаджала ўзлазіць па сходках веранды. Гэты шлях яна рабіла з вялікай цяжкасцю, але ўсё ж прыходзіла. Марына кожны раз частавала яе вялікім тлустым вусенем. Жабка брала пачастунак проста з рук Марыны і толькі пасля гэтага ішла ў сад на паляванне.

Мы ўжо прызвычаіліся да гэтых штодзённых наведванняў, але вось аднойчы жабка не прыйшла. Спачатку мы чакалі яе, калі ж прайшло некалькі дзён, а яна ўсё не з'яўлялася, пайшлі яе шукаць. Разам з Марынай абшукалі ўвесь сад, а жабку так і не знайшлі.

Мінуў тыдзень. Мы ўжо страцілі надзею ўбачыць нашу жабку, калі нечакана яна знайшлася. Знайшлі мы яе ў вялікай глыбокай яме каля нашага саду.

Гэтую яму выкапалі нядаўна для электрычнага слупа, вось у яе і трапіла наша жабка. Выбрацца з глыбокай ямы ды яшчэ з хворай лапкай, яна не змагла. Да таго ж быў вялікі дождж і ў яму нацякло шмат вады. Бедалага сядзела на маленькім выступе, ледзь учапіўшыся за яго лапкамі, і тоненька, жаласна крычала. Вось гэты піск мы і пачулі. Думалі, што кацяня ў яму трапіла, пабеглі на дапамогу, а гэта аказалася жабка.

Мабыць, жабка была вельмі змучана, бо калі Марына прынесла ёй вусеняў, яна не ўзялася іх есці, а адразу пакульгала пад ганак. Цэлыя два дні адпачывала жабка, а потым, як і раней, з надыходам змроку ішла ў сад, агарод і наведвала нас.

Яна наведвала нас кожны вечар, да самай восені, а восенню, калі настаў час халодных начэй і ўсім жабам надышла пара класціся ў зімовы сон, наша жабка зноў знікла.

Аднак на гэты раз мы яе не шукалі. Мы ведалі, што Кульгаўка таксама пайшла ў сваю схованку пад ганкам і там заснула да цёплых веснавых дзён.

Дзяўчаткі з Рагачоў — удзельніцы конкурсу беларускай песні.
Фота Я. Целушэцкага.

БЕЛАРУСКІЯ КНІГІ

У кнігарні імпартных выданняў у Беластоку, вул. Кілінскага 10, можна набыць наступныя беларускія кнігі:

Янкоўскі Ф., Беларуская мова, 1978, стар. 336, цана 23 зл.

Ужо трэцяе, папоўненае, выданне працы выдатнага беларускага мовазнаўцы. У ёй аўтар разглядае месца беларускай мовы сярод іншых славянскіх моваў, аналізуе беларускае вымаўленне і націск, абмяркоўвае артыкуляцыю галосных і зычных, асабліва глыбока і ўсебакова даследуе структуру ўстойлівых выражэнняў або інакш фразеалагізмаў, а ў спецыяльным дадатку змяшчае адказы на розныя пытанні па беларускай мове, якія ён атрымаў ад сваіх слухачоў і чытачоў.

Майсеенка А. Ф., Творчасць Міхася Зарэцкага, 1978, стар. 152, цана 32 зл.

Манаграфія пра вытокі, эвалюцыю ідэйна-мастацкіх прынцыпаў і галоўныя асаблівасці творчай індывідуальнасці выдатнага беларускага празаіка. Аўтар манаграфіі шмат увагі адводзіць уздзеянню творчасці М. Зарэцкага на станаўленне беларускай прозы.

Адамчык В., Чужая бацькаўшчына, 1978, стар. 336, цана 42 зл.

Шырокая і ярка напісаная карціна заходнебеларускай вёскі ў міжваенны перыяд.

Беларуская дакастрычніцкая драматургія, 1978, стар. 526, цана 66 зл.

Між іншым, п'есы: К. Марашэўскага, М. Цяцерскага, В. Дуніна-Марцінкевіча, К. Каганца, Я. Купалы, К. Вясёлага, Л. Родзевіча, К. Лейкі, К. Буйло, М. Гарэцкага, Я. Коласа, З. Бядулі, У. Галубка. Зборнік дае вобраз даволі багатай беларускай сцэнічнай творчасці ў дакастрычніцкі час. Гэты вобраз папаўняе кампетэнтнае ўводнае слова С. Лаўшука і каштоўныя звесткі, змешчаныя ў каментарыях.

Кнігарня ахвотна высылае кнігі за паштовым залічэннем. Запатрабаванні накіроўвайце па адрасу: „Dom Książki", 15-089 Białystok, ul. Kilińskiego 10.

(мг)

Калі мама ў полі

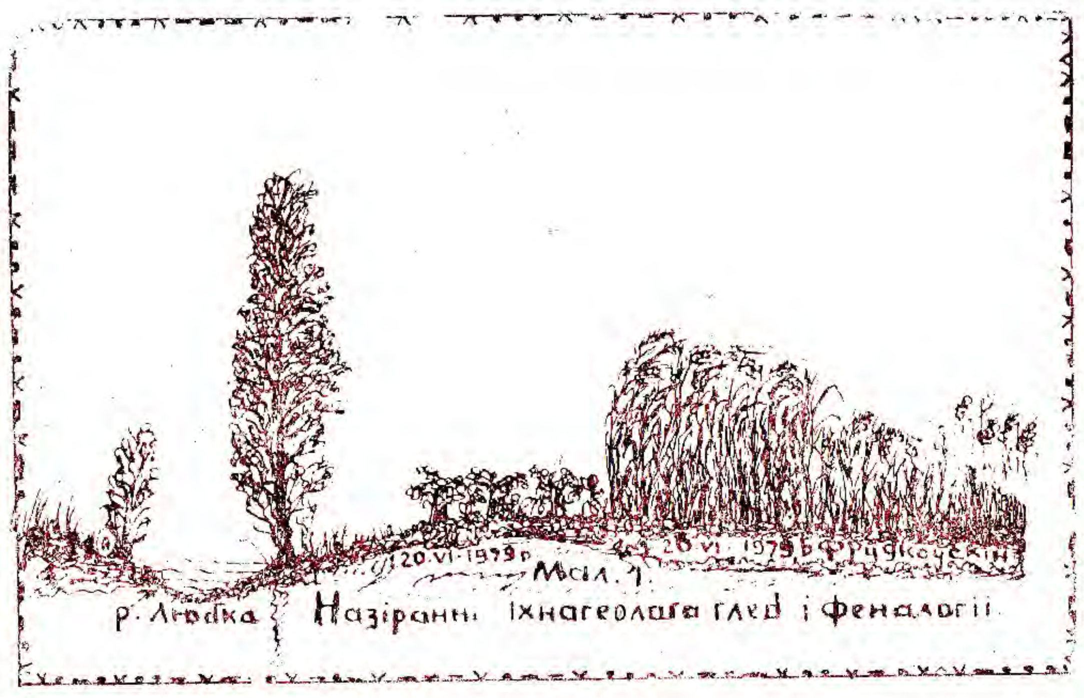
Ад 10 ліпеня бягучага года ў Дубіцкай гміне існуюць два аднамесячныя вясковыя дзяцінцы ў Дубічах Царкоўных (дваццаціасабовы) і ў Грабаўцы (трыццаціасабовы). Дзейнічаюць яны ў школьных будынках і на школьных панадворках. У Дубічах Царкоўных вядзе дзяцінец настаўніца Ніна Мацкевіч і ў Грабаўцы — таксама мясцовая настаўніца Соф'я Масілевіч.

— Варта адзначыць, — гаворыць дырэктар гмінных школ Ян Копчук, — што як у папярэднія гады, так і сёлета, у арганізацыю і вядзенне дзяцінцаў уключыўся кляшчэлеўскі СКР (ён ахоплівае сваёй дзейнасцю Кляшчэлеўскую, Чаромхаўскую і Дубіцкую гміны), які прызначыў для гэтага дзесяць тысяч злотых. Апрача таго, забяспечыў дзяцінцы халадзільнікамі, палаткамі, матрацамі і абсталяваў пляцоўкі для дзіцячых гульняў.

(яц)

ЗАПІСКІ НАТУРАЛІСТА

Феналагічныя назіранні

20 чэрвеня 1979 года. Аколіцы Бельска. Зялёныя палі — стракатыя ў развіцці. Дзве палоскі ячменю: цёмназялёная, ды жаўтаватазялёная з нізкімі сцябламі (мал. 1). Глеба — лёгкі і сярэдні суглінак. А вось і гаспадар гр. Балвохвал Г. робіць ручную праполку. Вымаю свой жалезнячок Калупаю зямлю — вялікая сухасць. Вільготнасць — ледзь толькі прыкметна. Месца распалажэння палосак ячменю — аднолькава.

— Чаму ж гэта ў мяне горшы пасеў? — спытаў Г. Балвохвал. — Я даў усё ўгнаенне, выараў, баранаваў...

— Не пярэчу, вы ўсё зрабілі, як належыцца. Агратэхніка выдатная. Аднак жа беларуская прыказка гаворыць: „Усё добра ў свой час". А вы спазніліся з сяўбой. Раслінкі не ўправіліся глыбока закараніцца, ды цяпер моцна пакутуюць ад сушы.

— А як з дажджом? Будзе ён?

Пытанне дарэчы, ды і цяжкае. Тры тыдні засухі і высокай тэмпературы. У апошні тыдзень дождж ледзь толькі „падурыў" нас. Расліны вельмі мала скарысталі з яго. У атмасферы назіраецца моцная ненасытнасць вільгаці, ападкі хутка выпароўваюцца, глеба становіцца зноў сухая.

Пайшоў я ў напрамку даліны ракі Любкі. Нідзе не чуваць жаваранка. Бульба яшчэ **не цвіце.** Капаю ямку жалезнячком. Вільгаці больш, як на палях пад ярынай злакавых. Глеба ўзрыхлена бараной. Перарвана капілярнае падыманне вады. Сродак барацьбы з пустазеллем адначасова захоўвае вільготнасць грунту. Жыта пачало заўчасна праясняцца. Зямля, ушчыльненая дажджамі, пад азімінай хутка страціла свае запасы вільгаці.

Над далінай р. Любкі дрыжаць струмені нагрэтага паветра. На небе з'явіліся кучавыя воблакі. Згушчэнне іх нічога не дало. Дажджу не было. Дапамогі воблакам з зямлі няма. Паверхня люстра вады — недастатковая. Меліярацыяй высушаны вялікія плошчы балот. Таму ўзнік моцны недахоп вільгаці ў атмасферы. Парушана раўнавага кругавароту вады ў прыродзе. Цяпер нам даводзіцца чакаць воблакаў з мароў ды акіянаў.

Нізіна. Падмоклыя глiністыя глебы „сап". У мокрыя гады — вельмі кепскі грунт: усё вымакае. А сёння: расліны ў добрым стане. Крыху аптымізму для нас. Разнастайнасць глебы ды рэльефу ў вялікую сушу не пазваляе ўсяму загінуць.

На гарызонце паказаліся высокія таполі ільнозавода. Бельск Падляшскі. На алеях цвітуць ліпы. Людзі нясуць свежы хлеб. Твары іх радасныя. Падумаў я: а можа менш ведаць — будзеш больш шчаслівым?..

Інж. Б. Ф. Рудкоўскі

Пляж у Нараўцы. *Фота Я. Целушэцкага*

З маёй званіцы

АДЗІНОКІ

Сусед, прыйшоўшы заказваць варту, убачыў, што Сцяпан не ўстае. Скрунуўшыся ў клубок, цяжка пастагонываў. Забралі яго ноччу, на сігнале. А назаўтра ў вёсцы толькі і было мовы, што пра Сцяпана.

— Памрэ, небарачыска, відаць. З жыватом жарты малыя.

— Пэўна. А з Ёзікам як было? Жывот ды жывот, пахнеў з паўгода і памёр. Рак быў.

— Шкада чалавека, так і пражыў адзінока цэлае жыццё, ні жонкі, ні дзяцей.

— То ж так, нажываў, нажываў, а цяпер о, пакінуў усё невядома каму, нават каровам няма каму даць.

— Сястру ж мае, брата.

— А бачыў іх хто тут з раз?

І так да раніцы жыўцом хавалі Сцяпана, прыпісваючы яму розныя віды найстрашнейшых хвароб. Спачувалі то яго адзіноце, то шкадавалі гаспадаркі, што прападзе і дарэмны труд, то сабачылі на абыякавасць брата і сястры. Але тыя не былі зноў такія абыякавыя і дарам гаспадарцы загінуць не далі. Як па тэлефоне данеслася да іх, што са Сцяпанам безнадзейна, яшчэ вечарам прыперлі. Нават цётка нейкая знайшлася. Брат кінуўся да стадолы, сястра па хлявах пайшла, цётка па-за абразамі ды па каморы шнырыла. За ноч са стадолы знік воз і веялка, раніцай прадалі кароў. А каля поўдня пачалося.

— Як пароўну, дык пароўну, — гарланіў брат. — Усе каровы папрадавала.

— А ў стадоле, што? Менш было? — вымахвала рукамі сястра.

— То ж і я нейкая сваячка. І маёй тут працы нямала, — не змаўчала цётка.

— О, яе працы! А хто тут цябе калі бачыў? — кінуліся супольна на цётку. — Хопіць табе таго, што ў хаце знайшла.

— А ты тут ужо да мяне не падлізвайся, — кінулася сястра да брата, бачачы, што той становіцца на яе баку. — Яшчэ Сцяпан не памёр, а ты ўжо ўсю стадолу ачысціў?

— Адазвалася тая, што ў хлявах нічога не чапала?

— А як і выйдзе, то хто іх яму гэтыя каровы даць будзе?

За дзень ачысцілі ўсё. Цэлая гаспадарка расплылася па вёсцы. Засталіся толькі пустыя будынкі.

Бізун

(Працяг са стар. 3)

Дзіцячы фальклор

Атрымалі яны іх гатовымі.

Зусім іншага тыпу дзіцячыя паэтычныя тэксты. Як успаміналася, ствараліся і выконваліся яны самімі дзецьмі. Творчасць гэта была вынікам канкрэтных патрэб. Найчасцей спалучалася яна з гульнямі. Неабавязкова гэтыя тэксты патрабавалі мелодыі, бо не заўсёды яны спяваліся, але неабходнай была рытміка. Былі яны неадлучным спадарожнікам дзіцячых гульняў. Прыкладна вылічванні:

Котілася торба
З высокого горба,
А ў туой торбі
Хліэб, пшэніця,
З кім ты хочэш —
З тым мірыся.

ці:

Іголочка, ніточка,
Карась — убірайсь.

або:

Ты, слуга, падай карэту,
А я сяду і паеду.
Чорны брук, чорны шляк,
Хто апошні — той дурак.

У залежнасці ад функцыі дзіцячая творчасць дзялілася на: дражнілкі, перагаворы, заклічкі. Шырэйшы аналіз гэтага дамо пры апісванні дзіцячых гульняў, з якімі творы гэтыя цесна звязаныя.

Янка Леанчук,
Міхась Шаховіч

Гэты тапор колішняга „бэлькара" захоўваецца ў Аляксандра Ярашэвіча.

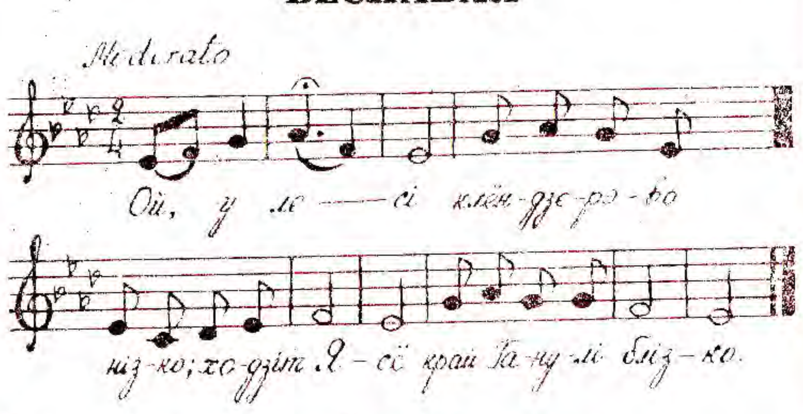
твом ды закускаю, частуюцца, пяюць „юраўскіе пісне", дзяўчаты намагаюцца гурбою пакачаць па збожжы хлопца, а хлопцы ганяюцца за дзяўчатамі, каб тых „по загоні покачаті". На заканчэнне жніва „строілі дожынок" (прыбіралі „перапёлку"), абпольвалі яго, у сярэдзіну клалі пляскаты камень, засцілалі яго хусцінкаю, на яе клалі акрайчык хлеба з соллю. „Дожынок" стараліся „обгораті" маладым хлопцам ці дзяўчынаю, схапіўшы за ногі і тройчы абкружыўшы вакол яго. Яшчэ і цяпер тут часам „ходят толокою", памагаюць адны другім у розных працах: да жніва, капаць бульбу, церці лён. Потым гаспадар частуе ўсіх „вэчэрою", нярэдка з музыкантам. Калісьці на вяселлях і іншых урачыстасцях тут гралі вясковыя „аркестры" з дзвюх скрыпак і бубна. Толькі адносна нядаўна паявіліся гармонікі. Самымі шчаслівымі для работы днямі лічыцца тут серада і пятніца, у іх стараюцца пачаць касьбу, жніво, сеянне збожжа.

Вядома, у нашыя дні гэтыя звычаі і абрады захоўваюцца ў штодзённым жыцці ўсё радзей. Тутэйшым жыхарам — Годунам, Вікторукам, Кузьмюкам, Наумюкам, Сутэнцам, Ярашэвічам, Яшчукам — проста не хочацца „спраўлять колісьне" і яно паволі адыходзіць у забыццё.

Мікалай Гайдук
Фота аўтара

Ф·А·Л·Ь·К·Л·О·Р

ВЕСНАВАЯ

Ой, у лесі клён-дзерэво нізко;
ходзіт Ясё край Ганулі блізко:
— Ой, ні ходзі край міне блізенько,
бо ніслава праз цібе на міне!
— Я ніславы нігды ні баюся —
з кім зыдуся, з тым разгаваруся.
А ў шандаркі мёд, віно, гарэлка,
а ў шандаркі маладая дзеўка.
А шандарка сваю дочку біла:
— Дзе ж ты, дочко, веночка згубіла?
— Я пад гаем пшэнічэньку жала,
там я сваго веночка сцерала.
Ехаў Ясё та й баравіною —
поплыў, поплыў веночок з вадою.
Дай та, Божэ, нідзелькі прыждаці —
та й я пайду на ваду лапаці!

Ад Антаніны Лясоты, 1901 г. нараджэння, вёска Цісоўка гм. Міхалова, якая цяпер жыве ў Беластоку, запісаў у студзені 1979 г. Мікалай Гайдук, мелодыю расшыфравала Людміла Панько.

Ці ведаеце, што...

...сёлета ў Польшчы ПГРы павялічаць свой арэал сельскагаспадарчых угоддзяў на 86 тысяч га і сельскагаспадарчыя прадукцыйныя спулдзельні — на 93 тысячы га. Прадбачваецца, што 150 тысяч га зямлі купяць індывідуальныя гаспадары.

Фота па заказу EWA ŚNIEŻANKA

Вер-не-вер

Астроне, разгадай мой сон! Сніцца мне, быццам бы я выйшла з магазіна (я там працую) на панадворак. Гляджу, неба ўсё чорнае, на двары цямрава, я злякалася і ўбегла ў магазін. Праз хвіліну выйшла ізноў на панадворак, гляджу, неба чыстае-чыстае і свецяць два чырвоныя сонцы, адно на ўсходзе, другое на захадзе. Ад іх такая ясніна на небе, што аж нематчыма глядзець. І невядома адкуль узяліся самалёты. Іх многа-многа. Ляцелі нізка і пускалі дым. Я злякалася, думала, што гэта газ пускаюць. Праз момант усё супакоілася. Што гэта чакае мяне, ці маіх дзяцей (дачка 20 гадоў і сын 18, а трэцяя па шлюбе 5 месяцаў). Дзякую заранёй.

Твая чытачка з Белавежы

Астроне! Мне снілася, што я сяджу з мужам на кухні, а тут уваходзіць нейкая жанчына, бландзінка, і кажа да майго мужа: „Нарэшце я цябе спаткала". Я ўстала з лавы і запрасіла, каб яна села. Яна села каля майго мужа і гаворыць мне, што забярэ яго з сабою ў Беласток. А я ёй сказала, што можа яго забраць нават і ў Варшаву. Яны ўдваіх сталі і стаяць. А я ім сказала: „Ну, да пабачэння вам! Бывай, мой муж!" І я пайшла, а ён застаўся. І прашу, Астроне, адгадай цяпер мой сон.

Аліна

Чытачка з Белавежы! Ці ты не будзеш мець нейкіх клопатаў на рабоце? Усё гаворыць за тое, што сон твой не будзе датычыць тваіх дзяцей, але і так з клопатаў сваіх вылезеш, аб чым сведчыць чыстае неба і два чырвоныя сонцы.

Аліна! Бачыш, як у сне ты лёгка развіталася з мужам, а як прачнулася, дык і страх цябе агарнуў... Думаю, што твой муж застанецца з табой.

Астрон

Сардэчныя тайны

Дарагое Сэрцайка, мне 20 год, я закончыла тэхнікум. Хачу адпачыць у летнія месяцы і восенню пайсці на работу. Але не маю спакою, бо мама хоча мяне выдаць замуж за Слаўка, ды ўжо цяпер. Славак жыве непадалёк ад нас, на гэтай жа, што і мы, вуліцы. Ён закончыў вуз. Яшчэ раней ён мною цікавіўся, была я з ім на вечарынках. Але не спадабаўся ён мне. Калі прыходзіў да нас, я старалася ўцячы ад яго, ён гэта заўважаў, але маме ён вельмі падабаецца, а найбольш тое, што ён адзін у бацькоў, у іх свая віла, яны багатыя. А ўжо нашыя мамы, недзе спаткаўшыся, нават аб вяселлі гаварылі. Мама жыць мне не дае, кажа: калі яго страціш, дык такога ўжо напэўна больш не знойдзеш. Мне ўсё гэта так ужо надакучыла, што я паехала на вёску да сяброўкі і там хоць крыху адпачыла. Але як толькі вярнулася, зноў тое ж самае чую. Я пару гадоў таму назад хадзіла з хлопцам, якога кахала. Пасля пакахала іншага. Але ён закончыў школу і выехаў. Ад таго часу мы больш не бачыліся. А Слаўка я зусім не кахаю, не падабаецца ён мне. Не хачу выходзіць замуж толькі дзеля матэрыяльнай карысці. Я хачу выйсці за хлопца, якога буду кахаць і ён мяне. А пакуль такога няма, замуж не хачу выходзіць. Ці ж не маю я, Сэрцайка, рацыі?

Аня

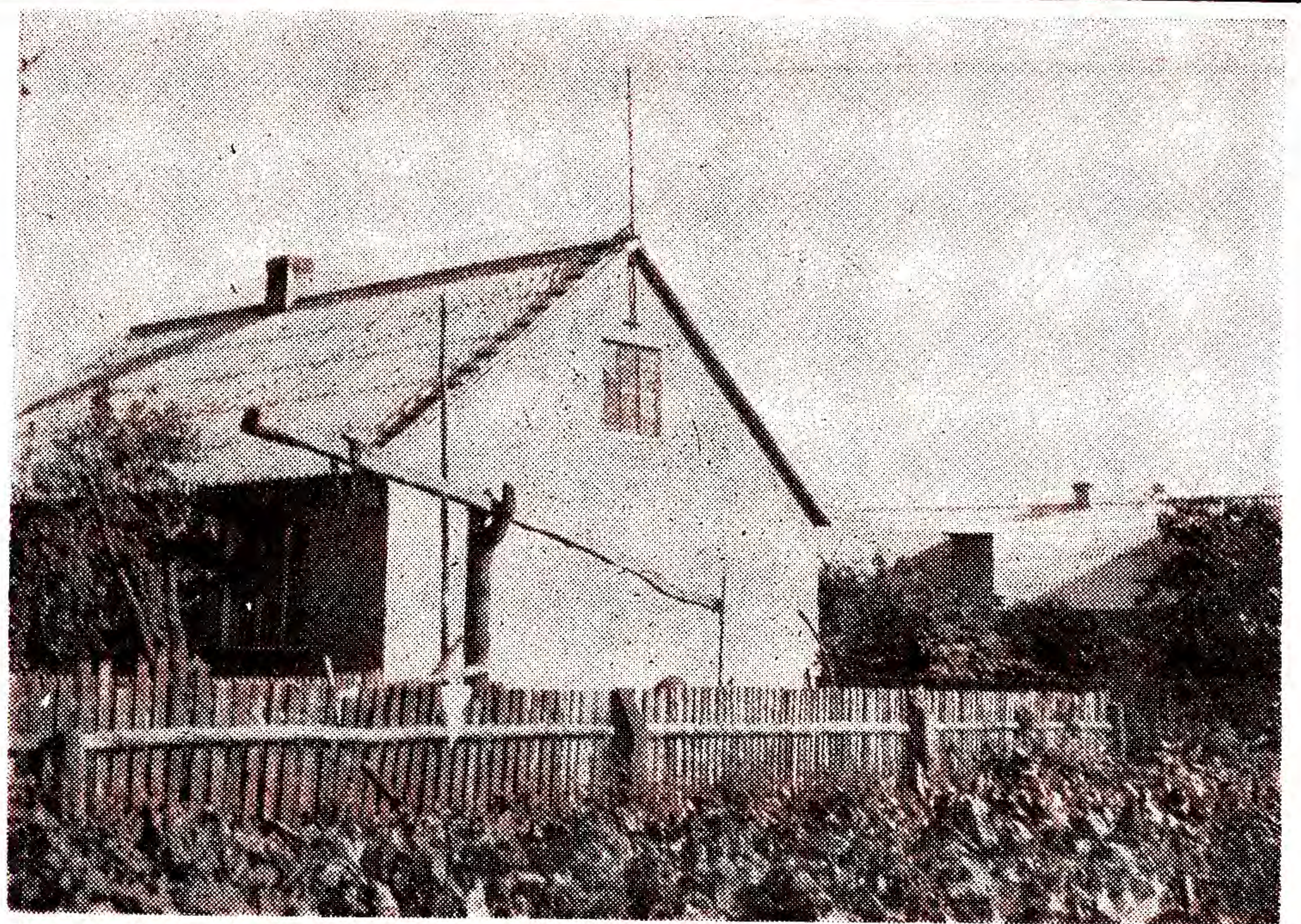
Аня! Я на тваім баку. Мама твая бачыць толькі матэрыяльную карысць. Але ж і ў багацці можна быць бедным. Калі няма пачуццяў, гэта багацце нішто. Гэта яно так, як бы паставілі на стол суп, зварыны на добрым куску мяса, з усімі прыправамі, але не пасалілі яго ані троху. Ці ж будзе ён смачны?

Сэрцайка

Кансультацыя юрыста

ПЫТАННЕ: А. пазычыў суседу жнярку, якая была зусім новая. У выніку аварыі жнярка была сур'ёзна пашкоджана. Сусед згаджаецца вярнуць кошты рамонту жняркі, аднак А. лічыць, што жнярка пасля направы не будзе ўжо мець той вартасці, якую яна мела перад аварыяй, і патрабуе, каб сусед адкупіў яму новую жнярку, а сапсаваную пакінуў сабе. Сусед не хоча затрымоўваць жнярку, бо гаспадарка яго малая і жнярка яму не аплаціцца, дый сродкаў на куплю новай жняркі ён не мае. Якія патрабаванні прыслугоўваюць А. у сувязі з пашкоджаннем жняркі?

АДКАЗ: А. можа патрабаваць кампенсацыі шкоды або праз рамонт суседам жняркі, або праз заплату за рамонт жняркі, калі сам аддасць не ў рамонт (арт. 363 цывільнага кодэксу). Іншага спосабу кампенсацыі закон не прадбачыць. У прыватнасці няма асноў патрабаваць ад даўжніка, каб той даставіў новую рэч замест сапсаванай, калі існуе магчымасць рамонту сапсаванай рэчы. Таму патрабаванні А., каб сусед адкупіў яму новую жнярку, а затрымаў сабе пашкоджаную, не мае падстаў у абавязваючым законе. Не можа ён таксама патрабаваць, каб сусед заплаціў яму поўную вартасць новай жняркі.

Новыя дамы ў Вульцы Тэрахоўскай. *Фота Я. Целушэцкага.*

Куток практычных ведаў

Як зварыш, так і з'ясі

КАЛЯРОВАЯ КАПУСТА (КАЛАФЁРЫ)

САЛАТА З КАЛАФЁРАЎ

На яе бярэм 1 сярэдні калафёр, 2 лыжкі пасечаных валошскіх арэхаў, лыжку пасечанай зялёнай пятрушкі і 3—4 лыжкі маянэзу. Вельмі старанна памыты калафёр абдаць кіпенем, дакладна зняць лісткі, пакінуць толькі „кветку". Падзяліць калафёр на маленькія ружачкі, вымяшаць з арэхамі і маянезам, пасыпаць пасечанай зелянінай. Гэтая салата вельмі падыходзіць да птушкі, вяндліны і рыбы.

ЯЕШНЯ З КАЛАФЁРАМ

Бярэм 1 звараны калафёр, 6 яечак, соль, перац, зялёную пятрушку ці ўкроп, крыху капчонай грудзінкі.

Звараны калафёр падзяліць на маленькія часткі; яечкі лёгка размяшаць у місцы, дадаць соль і перац па смаку. Грудзінку дробна нарэзаць і крыху падсмажыць. Уліць яечкі. палажыць кавалачкі калафёра і мяшаць на даволі вялікім агні. Палажыць на талерку, пасыпаць пасечаным укропам ці зялёнай пятрушкай.

СУП-ПЮРЭ

На 1 вялікі калафёр трэба ўзяць літр булёну, чайную лыжачку мукі, паўшклянкі смятаны, 2 жаўткі, соль, крыху цукру і зялёную пятрушку ці ўкроп.

Калафёр зварыць у вадзе з соллю і цукрам. Калі стане зусім мяккі, выняць яго і працерці праз сіта з невялікай колькасцю навару. Дадаць да булёну, заправіць смятанай з мукой, а пасля яшчэ жаўткамі (трэба расцерці іх з малой колькасцю гарачага супу і ўліць у рэшту супу. трымаючы хвіліну на малым агні і не дапускаючы да тато, каб суп закіпеў). Адставіўшы з агню, наліваць суп у талеркі ці ў вазу, дадаючы зеляніну.

КАЛАФЁР ПАД БЕШАМЕЛЕВЫМ СОУСАМ

Бярэм 1 вялікі калафёр; на бешамелевы соус: лыжку тлушчу, 1 лыжку мукі, шклянку малака, паўшклянкі смятаны, 1 жаўток, соль, перац, крыху лімоннага соку або лыжку памідорнага канцэнтрату, 2 лыжкі сцёртага на тарцы жоўтага сыра.

Падрыхтоўваем бешамелевы соус. Белую засмажку з тлушчу і мукі развodзім летнім малаком, і, памешваючы, кіпяцім. Адставіўшы з агню, дадаем смятану, змяшаную з жаўтком і сырам. Звараны, добра адцэджаны калафёр палажыць на змазаную тлушчам патэльню, паліць падрыхтаваным соусам і ўставіць на 15 мінут у гарачую духоўку. Перад падачай пасыпаць зяленінай.

Гаспадыня

Тайны другой сусветнай вайны

За кофе яны ўспомнілі сваіх славутых калег, вучоных з розных краін, прафесараў вядомых універсітэтаў, людзей, якіх ведаў і якімі захапляўся ўвесь свет. Пазней прафесар Брусаў расказваў аб мэце свайго візіту. Ён прапанаваў доктару Родэ працаваць разам з ім у музеі, які ён меў намер рэстаўраваць. Як высветлілася з далейшай гутаркі, прафесар прыехаў з Масквы таксама і для таго, каб адшукаць шматлікія творы мастацтва, якія былі вывезены немцамі з акупіраваных раёнаў Савецкага Саюза. Брусаў ведаў, што большасць экспанатаў, нарабаваных на Украіне, дзе рэйхскамісарам быў гаўляйтэр Эрых Кох, апынулася ў Кенігсбергу і на тэрыторыі Усходняй Прусіі.

Доктар Родэ быў вельмі стрыманы. Дырэктара Прускага музея ён мала ведаў, бо вельмі быў заняты сваімі справамі. Праўда, успамінаў ён, да яго даходзілі чуткі аб творах мастацтва, якія былі вывезены з Усходу, але бліжэй ён гэтым не цікавіўся. Прафесар Брусаў, у сваю чаргу, асабліва не настайваў, ведаючы, што калі-небудзь Родэ сам загаворыць аб гэтым. Ён быў перакананы ў сумленнасці гэтага чалавека, і калі Родэ пакуль маўчыць, значыць у яго ёсць накont гэтага свае меркаванні. Прафесар не верыў, што доктар Родэ сапраўды нічога не чуў аб лёсе каштоўных экспанатаў і ўжо тым больш аб Янтарным пакоі, ведаючы яго прыхільнасць да янтару, лепшым знаўцам якога ён лічыўся. Таму Брусаў вырашыў спачатку ўгаварыць гэтага вядомага вучонага працаваць з ім, а пазней ужо даведацца ад яго аб падрабязнасцях. Да таго ж ён усё яшчэ не страчваў надзеі, што калі-небудзь адчыняцца дзверы яго кабінета і ўвойдзе яго вучань і сябар — Юрый Колеў, які павінен быць тут, у Кенігсбергу.

Праз дзве гадзіны прафесар развітаўся з доктарам Родэ. Пачатак быў зроблены. Ён сеў у свой ваенны „газік", выдзелены яму разам з двума салдатамі варты. Аднаму па горадзе хадзіць было небяспечна: усюды ў руінах хаваліся эсэсаўцы, якія нападалі на ўсіх без разбору, — і на сваіх, і на пераможцаў, — каб не здохнуць з голаду. Прафесар паклаў на калені папку з заявай доктара Родэ, у якой прасіў савецкія органы прыняць яго на работу ў музей.

Доктар Родэ пунктуальна ў восем прыходзіў на работу. Разам з прафесарам Ерусавым і іншымі савецкімі вучонымі яны вялі падлік уцалелых каштоўных твораў.

Нямнога іх асталося. Замак, у якім размяшчалася некалькі музеяў, згарэў. Іншыя каштоўныя помнікі моцна былі пашкоджаны ў час бамбёжак і жорсткіх баёў за горад.

Пошукі скарбаў культуры не прыносілі вынікаў, аб якіх марыў прафесар Брусаў. У першыя месяцы адкапалі некалькі бліндажоў, на якія выпадкова натыкнуліся салдаты. Аднак у іх былі толькі запасы прадуктаў харчавання. У бліндажы, добра замаскіраваным непадалёк ад вілы гаўляйтэра Эрыха Коха ў самым фешэнебельным раёне горада, былі схаваны каштоўныя сталовыя сервізы, серабро і крышталь. Але тое, што так старанна шукалі, нібы ў ваду канула.

Доктар Родэ працаваў добрасумленна, дзяліўся з прафесарам сваімі ведамі і набытым вопытам, ахвотна адказваў на пытанні, але ніколі не заводзіў размову аб Янтарным пакоі.

Прафесара Брусава так і падмывала спытаць у яго аб бліндажах, у якіх нейкі оберштурмбанфюрэр СС Георг Рынгель схаваў каштоўныя экспанаты. Але ён марудзіў, каб не спалохаць доктара Родэ. Хацеў, каб той прывык да свайго новага становішча.

Брусаў, думаючы пра Родэ, не страчваў надзеі, што гэты па натуры сумленны чалавек і сапраўдны вучоны, які прысвяціў усё сваё жыццё навуцы не дзеля кар'еры, хутка сам прыйдзе да яго на споведзь, калі зразумее, што каштоўныя творы мастацтва беззваротна гінуць у сырых бліндажах. Яшчэ да знаёмства з доктарам Родэ прафесар многае ведаў пра яго са слоў савецкіх і зарубежных калег, з якімі яму даводзілася сустыкацца. Усе яны адзываліся аб Родэ, як аб сур'ёзным вучоным, беззапаветна адданым сваёй рабоце, які не гоніцца ні за славай, ні за танным поспехам, што не раз пацвярджаў у сваіх паведамленнях і Юрый Колеў.

Думка пра Юрыя Колева не давала прафесару спакою. З таго моманту, калі савецкі вучоны-разведчык трывала асталяваўся ў Кенігсбергу, абарвалася іх сувязь, што падтрымлівалася праз савецкіх партызан, якія дзейнічалі на Украіне. З лета 1944 года да дня ўзяцца Кенігсберга Юрыю Колеву ўдалося перадаць усяго некалькі паведамленняў. У апошнім данясенні ён паведамляў, што застанецца ў Кенігсбергскай крэпасці разам з Янтарным пакоем. Яно прыйшло ў канцы сакавіка.

„А што, калі немцы вывезлі Колева ў глыб Германіі? — супакойваў сябе Брусаў. — Ён можа з'явіцца ў любую мінуту..."

(Працяг будзе)

ТРЫБУНА чытачоў

Як у дружнай сям'і

Ашчадна-пазыкавы банк (СОП) у Дубічах Царкоўных мае нядрэнныя поспехі ў сваёй працы. Для прыкладу, за мінулы год выплаціў ён сялянам Дубіцкай гміны 68 мільёнаў зл. за прададзеныя імі дзяржаве прадукты. І ў гэтым наша гміна апярэдзіла такія гміны, як Кляшчэлі, Чаромха. Многія сяляне бяруць пазыкі і ў сваёй касе атрымліваюць усялякую неабходную і дакладную інфармацыю. Працаўнікі дубіцкага СОПу — людзі ўслужлівыя, ветлівыя, і сяляне задаволены іх працай. Кіраўніком банка з'яўляецца Гражына Казлоўская родам з Кляшчэль, якая мае заслужаны стаж і вопыт. Рэшта, хоць гэта маладзенькія працаўнікі, ды таксама людзі добрай работы. Вось яны: Зіна Масальская, Ніна Цімафеюк, Марыся Млодзян, Аня Шварц і касір Ян Таразэвіч.

Нельга не ўспомніць Івана Чыквіна, грамадскага дзеяча і пенсіянера, які тут выконвае працу ўпаўнамочанага. Чалавек гэты мае багаты вопыт і не шкадуе сваёй сілы, каб банк быў заўсёды наперадзе, аб чым сведчаць шматлікія дыпломы і значкі, развешаныя на сценах.

Тут праца ідзе, як у дружнай сям'і.

М. Панфілюк

Такі лекар людзям патрэбны

У Бабіках, гміна Шудзялава, ёсць лекар ветэрынарыі — Мірaслаў Сакалоўскі. Ён жыве ў Сухінічах, мае сваю машыну. Як у каго захварэе жывёла, зараз жа гаспадар бяжыць да тэлефона, бо тэлефон ёсць у кожнай вёсцы, і адразу кліча лекара. А лекар Сакалоўскі адразу едзе на машыне ратаваць жывёлу, бо, як вядома, кожная хвіліна дарагая пры хваробе ці цяленні.

Людзям добра, што лекар — не прыезджы, а тутэйшы. Часта людзі выклікаюць яго пасля службовых гадзін, нават апоўначы, а лекар наш ніколі не адмовіць, у няшчасці заўсёды ратуе жывёлу.

Э. Шчасновіч

ГАСПАДАРОЎ НЯМА, ЦІ ШТО?

Калі каму-небудзь захочацца паехаць у Орлю, дык няхай ведае, што дарога яго будзе цяжкой. Рэч, зразумела, пра кусок дарогі, які сцелецца ад шашы Бельск—Гайнаўка да Орлі і яшчэ крыху за Орляй у напрамку Дубіч Царкоўных. На гэтай булыжнай маставой шафёры перажываюць расстраенне нервовай сістэмы. Пры тым цяжкімі словамі ўспамінаюць гаспадароў гмін, якім гэты кусок дарогі прысудзіў лёс. Гэта адрэзак даўжынёй 13 км, але ён дапячэ вам горш, чым праезд соцень кіламетраў.

А можа адказныя ўлады хочуць з Парцава і Орлі зрабіць запаведнік чыстага паветра, таму не жадаюць, каб хто сюды прыязджаў?! А можа не вельмі вядома, якой гміне які адрэзак прыналежыць?

Васіль Петручук

НЯСЛАЎНАЯ ХРОНІКА

На шашы Беласток—Варшава каля мясцовасці Жуўткі пры рацэ Нараў самаход „Стар“ наехаў на бар'ер мосту і з'ехаў з насыпу пад мост. Усё закончылася толькі пабыўкай шафёра ў бальніцы.

Страшэнная трагедыя здарылася ў вёсцы Залукі, гміны Гарадок. Пажар узнік найперш у будынках аднаго гаспадара. Але перакінуўся і ў выніку згарэла 6 дамоў, 22 гаспадарчыя будынкі разам з сельскагаспадарчымі машынамі. Страты на мільён злотых. Уступныя вынікі гавораць, што прычынай пажару было двое малых дзяцей — 4 і 6 гадоў, якія распалілі вогнішча на падворку каля будынкаў.

У вёсцы Кандраткі, гміны Міхалова, таксама пажар знішчыў гаспадару дом, стадолу і абору разам з каровай. Агонь перакінуўся на суседнія будынкі, ад чаго згарэла стадола і абора іншага гаспадара.

На шашы Беласток—Заблудаў каля вёскі Пратасы „Волга“ з'ехала на левы бок і ўдарыла ў пад'язджаючы з другога боку грузавік. У выніку шафёр і яго пасажырка, цяжка параненыя, памерлі па дарозе ў бальніцу.

Фрагмент кладкі на новым шляху ў Белавежскай пушчы.

НОВЫЯ ШЛЯХІ

Турысты і экскурсанты, якія прыязджаюць у Белавежскую пушчу ў гэтым годзе, карыстаюцца двума новымі турыстычнымі шляхамі. Адзін з іх, некалькікіламетровы, перасякае вельмі падмоклыя лясныя нетры, так званыя Ольсы. Турыст аднак пройдзе сухой нагой, дзякуючы кладцы, зробленай з альховых і асінавых калодаў. Шлях вядзе з Кнігінянькі праз стары паказны запаведнік зуброў да Крыжоў.

У даны момант яшчэ не на ўсёй яго даўжыні ёсць кладка, ды гэта часова. Другі шлях, які мае даўжыню некалькіх дзесяткаў метраў, вядзе праз фрагмент урочышча Старая Белавежа і паказвае групу 400—500-гадовых дубоў, названых імёнамі польскіх каралёў, якія ў свой час бывалі ў Белавежскай пушчы на паляваннях, ці праездам. А шлях называецца „Шляхам каралеўскіх дубоў“.

Тэкст і фота **П. Байко**

ГОРАЧА ЎЗЯЛІСЯ ЗА РАБОТУ

Пра рамізу-святліцу ў вёсцы Тапаркі Кляшчэлеўскай гміны пісалі некалькі разоў і, на жаль, крытычна. Ды крытыка сваё зрабіла. Вось цяпер будынак гэты ўжо амаль закончаны. А заслуга гэта моладзі вёскі, а таксама ўсіх жыхароў. Усю работу зрабілі яны самі. І матэрыял купілі за грошы ўсіх сялян. Таму будынак рамізы ў Тапарках — гэта іх уласнасць. Тут не было вольнай ніякай нядзелі, усё працавалі, будавалі. Зрабілі сцены, залілі бетонам столь, пакончалі сталярку.

Варта прыпомніць і тое, што вёска Тапаркі ў 1978 годзе была адзначана ў конкурсе „Беластоцкая вёска — гаспадарная і культурная“ і атрымала ўзнагароду 30 тысяч зл. Тыя грошы сяляне намераны выкарыстаць для новага будынка. Хочуць купіць мэблю, тэлевізар, прылады да рамізы. Галоўныя ініцыятары пабудовы новага будынка былі: солтыс вёскі Мікалай Барана, начальнік пажарнай аховы Аляксей Цэтра, Пётр Патэюк, Валянцін Вавюрка, Грыша Бобік, Мікалай Шыманюк, Ян Соха, Антон Баран, Іван Андрасюк і іншыя.

М. Панфілюк

Чалавек, якога любяць буслы

У нас, у Завыках (Суражская гміна) ёсць яшчэ некалькі буслiных гнёздаў. А вось цікавы факт. Жывуць на адным панадворку два браты. Клуні іхнія стаяць у адным раду, спалучаныя разам. Гэта Янка і Болек. На Янкавай клуні буслінае гняздо каля самага шчыта. Два гады назад другая пара буслоў пачала рабіць гняздо на Болькавай клуні, таксама каля шчыта. На другі год за лета гняздо было ўжо гатовае. У гэтую вясну буслы хацелі ў ім пасяліцца, ды пара старых буслоў пачала іх ганяць, ды і сам гаспадар пачаў страшыць. І маладыя буслы гняздо пакінулі, а робяць іншае, на клуні другога суседа. Янка мае іншую клуню на другім баку вуліцы. І на гэтай Янкавай клуні ўжо некалькі гадоў ёсць буслінае гняздо. І цяпер на клунях добрага гаспадара жыве дзве пары буслоў.

Незнаёмы

СЛЕДАМ АДНАГО ЛІСТУ

Усім не дагодзіш...

У рэдакцыю прыйшоў ліст. Быў ананімны. У ім пісалася, што клуб „Рух“ у вёсцы Чаромсе амаль заўсёды закрыты. Што прадаўшчыца працуе як хоча. І людзі не маюць з таго клуба ніякай карысці. І хоць ананімаў мы наогул не бярэм пад увагу, рэдакцыя вырашыла праверыць факты і звярнулася да мяне.

Я правёў некалькі размоў з жыхарамі той вёскі. Факты з лісту пацвярджаліся. Ды аднойчы пасля 18 гадзіны я рашыў сам наведаць чаромхаўскі клуб „Рух“. Закрыты. Няма нідзе ніякага расписання, калі клуб працуе. Накіраваўся я да солтыса. У хаце застаў яго жонку і нейкага старэйшага мужчыну. Сказаў я, чаго прыйшоў. „Трэба сказаць праўду, што маем малую пацеху і з клуба, і з крамы, — сказаў мужчына. — Клуб павінен быць адкрыты прынамсі перад гадзінай 7 зранку, але і крама закрыта, і клуб“. А солтысава жонка дадала: „Наша клубовая адкрывае тады клуб, калі ёй трэба зайсці. Пасядзіць крыху, прыбярэ і ідзе дахаты. Так што сапраўды малая карысць з яго“.

Склаў візіт і пані клубовай. Калі сказаў, што прыйшоў у справе лісту, напісанага жыхаром Чаромхі, клубовая Надзея Дудэль разгаварылася, што ўсё няпраўда, што яна заўсёды адкрывае клуб ад 7 да 11, а пасля абеда ад 18 да 22, і нават і даўжэй, пакуль сядзяць людзі. Сёння, напрыклад, казала, сядзела да 15.30, бо мелі прывезці тавары. „І зараз пайду, — заяўляе, — толькі сынку памагу“. І далей: „Усім не дагодзіш. Ніхто не дагодзіць. На скляповую заўзяліся, што пакідае працу, малачарка таксама нядобрая, гэта ўсё праз злосць...“

— А скажыце праўду, калі вы сапраўды адкрываеце клуб і як працуеце?

— Бывае так, што і не адкрыю, бо няма каму. Прыдзе дзве асобы і з кім тут працаваць? А тут і на галаву цячэ і печ патрабуе рамонту, і ніхто пра гэта не паклапоціцца.

Зайшоў я ў гэтай справе і ў гміну. Аднак у гміне не падтрымалі клубовай, а адносна рамонту сакратар гміны сказаў проста: „Рамонт быў зроблены ў мінулым годзе і няхай не гаворыць, што там нешта трэба“.

Канчаючы справу, трэба сказаць, што згодна з лістам-ананімам, праца чаромхаўскага клуба не ідзе добра. Можа толькі варта спадзявацца, што бельскае аддзяленне „Рух“ скажа тут сваё важкае слова.

Ул. Сідарук

ЖАБРАК

Няхай не здзівіць вас гэты загаловак. Тут не будзе нічога з метафары, ані, як кажуць у Грабаўцы, „под тікламы“. Загаловак „Жабрак“ адносіцца ў простай лініі да мяне і іншых чытачоў „Нівы“ ў Беластоку.

Не ведаю, чаму тыраж „Нівы“ такі, што адзін яе экземпляр прыпадае на 70 або і больш статыстычных беларусаў. Ці ж гэта не малавата, як на такі выдатны і любімы тыднёвік? Хтосьці можа захоча мяне павучыць, што справа велічыні тыражу падыктавана недахопам ці ашчаднасцю паперы. Але я не ўчора нарадзіўся, і ведаю, бо бачу, што паперу ніхто ў нас не ашчаджае. Яе ўсюды паўным-паўно бястолку валяецца, а на патрэбы чытачоў няма.

У пасёлку „Тысячагоддзя“ ў Беластоку на пяць кіёскаў „Руху“ капае два экземпляры. Ці ж гэта не жарты з тых, хто цікавіцца „Нівай“? А цікавіцца ёю многа людзей. Вось па гэтай простай прычыне мы і сталі жабракамі. Бо кожны з нас ходзіць ад кіёску да кіёску ў горадзе і просіць „Ніву“. А прадаўцы ўсё толькі адказваюць: „Няма“. Людзі таму шукаюць знаёмстваў і іншых нелегальных сродкаў, каб раз у тыдзень здабыць гэты доўгачаканы экземпляр. Але ж вядома, што з парожняга і Саламон не нальe. І вось ужо родзяцца непрыемнасці паміж чытачамі і прадаўцом: „Чаму той лепшы, а я горшы?“ А тых першых і лепшых на дзесяцітысячным пасёлку можа быць аж... двое. Я ведаю, што не ўвесь пасёлак чытае „Ніву“, але няхай было б яе хоць па дзесяць экземпляраў на кіёск. Тады я перастаў бы дурыць галаву прадаўцам, або астаткова, калі ўжо няма іншага выхаду, сакратарцы рэдакцыі „Нівы“, як жабрак.

Васіль Петручук

Бяда з фарбай

Кажуць людзі, што калі трэба купіць фарбу, каб памаляваць акно ў кватэры, трэба ехаць па яе аж на Шлёнск. Там, кажуць, фарбу можна браць фурамі. Іншыя раяць, каб купляць яе ў маляра, але тады трэба даражэй плаціць.

А што на гэтую тэму скажа наш гандаль? Бо я хачу сказаць, што фарбай зацікаўлены не адзін. я.

В. Семянюк,
Райкі

НАША ПОШТА

М. Лук'янюк, карэспандэнт. Вашу заметку на тэму бруднага піва не апублікуем. Не будзем увогуле змагацца за якасць алкаголю нават так нізкапрацэнтнага, як піва. Найлепш не піць.

Чытач з Нарвы, які распачаў сваю заметку словамі „Наша цяперашняе КГВ раней называлася Ліга жанчын“, а які піша на тэму артыкула М. Хмялеўскага з 26 нумара „Нівы“. Шчыра дзякуем за вельмі цікавыя выказванні. Перадалі аўтару. А да вас асабіста звяртаемся з вялікай просьбай: спрабуйце напісаць да нас нейкую іншую карэспандэнцыю з тэрыторыі гміны ці самой Нарвы. Пісанне выходзіць у вас вельмі цікавае. Хацелася б, каб вы сталі нашым карэспандэнтам.

Антон Кандратовіч, Янкова, ваяв. Ольштын. Адносна нетэрміновай дастаўкі вам „Нівы“ будзем складаць інтэрвенцыю. Адносна выпіскі „Нівы“ на другое паўгоддзе б.г. тром асобам, якіх вы нам падаеце, менавіта сябе, Станіслава Тамчонка і Юзэфа Вішнеўскага, інфармуем, што зрабіць гэта можна ў вас у аддзеле „Рух“, або на пошце. Напішыце, ці маеце цяжкасці з гэтым, тады мы будзем памагаць. Рэдакцыя не можа рабіць падпіску. Просім хутка адпісаць нам.

Іван Ігнацюк Люблін. „Складаю вам сардэчную падзяку за апублікаванне майго лісту, за прыхільныя адносіны да маёй асобы і за заахвочванне мяне да супрацоўніцтва з вашай газетай. Як толькі мне час дазволіць, буду вам дзе-што пісаць, зразумела, тое, што можа цікавіць чытачоў вашай газеты, бо гэта найважнейшае. Цяпер пасылаю вам маё кароткае апавяданне пра маці і родную мову. Напісаў я яго нашай падляшскай гаворкай. Галоўным матывам майго апавядання з'яўляецца любоў да роднай мовы. Калі народ загубіць сваю мову, дык народу не будзе. На жаль, нашы падляшукі сваёй роднай мовы не шануюць і цураюцца яе.

Хачу напісаць некалькі слоў пра моладзь, што вучыцца ў вышэйшых школах у Любліне, а родам з Беласточчыны. Але трэба сабраць матэрыял. Таксама хочацца напісаць пра вясняныя звычаі ў сяле Трасцянка і параўнаць іх са звычаямі, якія я запісаў у сябе над Бугам. Але гэта вымагае часу, бо да маіх вяснянак, званых у нас „пастяннымі піснямы“, трэба яшчэ напісаць ноты (для параўнання музыкі). Вельмі, вельмі цікавы артыкул Стахвіюка ў вашым календары, ды і каляндар ваш вельмі цікавы, але пра гэта іншым разам.

Забагата я распісаўся, а вы прасілі, каб нешта пра сябе напісаць. Нарадзіўся я ў сяле Данці над Бугам, Белападляшскага ваяводства. Мне 50 гадоў. Працую кіраўніком аддзялення рэабілітацыі і працаўнічай службы спулдзельні інвалідаў „З'едночэне“. Ад сваіх наймалодшых гадоў я быў любіцелем роднага Падляшша. Больш пісаць не буду, паведамляю толькі, што ў бліжэйшым нумары часопіса „Камэна“ будзе мой артыкул і фота з нагоды 35-годдзя ўзнікнення ПНР“.

ДАПАМОГА

За сталом сядзяць пяць чалавек. Ідзе пасяджэнне членаў праўлення касы ўзаемадапамогі.

Старшыня. Таварышы! Дазвольце чарговы сход членаў праўлення касы ўзаемадапамогі лічыць пачатым. Да нас паступіла заява ад нашага супрацоўніка Феліксяка. Вось яна (чытае): „Прашу выдзеліць мне пазыку ў памеры восемсот злотых, якую абавязваюся вярнуць праз чатыры месяцы. Гэта сума неабходна мне з нагоды атрымання прэміі".

Другі. З розуму сышоў чалавек! Атрымаў прэмію і яшчэ просіць пазыку!

Трэці. Я заўсёды гаварыў, што тыя, якія не п'юць і не кураць, ненармальныя людзі.

Чацверты. А можа, мы папросім яго растлумачыць, у чым усё-такі справа?

Старшыня. Сапраўды... Давайце паслухаем, што скажа Феліксяк.

Адзін з членаў праўлення выбягае і вяртаецца з цікім разгубленым Феліксякам.

Пяты. Сядай, Феліксяк, не саромейся.

Феліксяк садзіцца на край прапанаванага яму месца.

Старшыня. Вы выпадкова не памыліліся, Феліксяк, падаючы нам вось гэтую заяву?

Вам далі прэмію, а вы яшчэ мяркуеце атрымаць пазыку? У нас бярэмя заяў. Тут штосьці не так. Растлумачце больш падрабязна, якая існуе сувязь паміж атрыманнем прэміі і просьбай аб пазыцы?

Феліксяк (нясмела). Калі два гады назад я атрымаў прэмію пяцьсот злотых, увесь аддзел крычаў: „Феліксяк, з цябе барыш!" Пайшлі ў рэстаран, сам я не піў, таму што дырэктар не даў дазволу, а калегі пілі і елі. Я заплаціў за рахунак тысячу дзвесце злотых. Гэта было адразу ў пачатку месяца, і таму ў мяне была яшчэ палучка. Цяпер мне выдалі прэмію пяцьсот злотых. Зарплату я ўжо распусціў, а калегі зноў збіраюцца адзначыць гэтую падзею. Таму я і напісаў заяву.

Старшыня (пасля роздуму). Дык што будзем рабіць з заявай? Вырашайце, таварышы...

Трэці (пасля хвіліны маўчання). Прыдумаў. Давайце звернемся да дырэктара, каб ён адмяніў загад аб прэміі Феліксяку, тады яму не трэба будзе траціць грошы на сяброўскую вячэру.

Феліксяк (шчаслівa ўсміхаючыся). Дарагія мае... Дзякуй! Вы сапраўдныя таварышы!

На тварах прысутных з'яўляюцца задаволеныя ўсмешкі.

Ян Капроўскі

Made in Zadrypanka.

— Быў так добра адукаваны, што гэта магло прэнна скончыцца.

НІЎКА

НАБІЎКА

— Якое цудоўнае чучала ільва! Адкуль ты яго прывёз?

— З Афрыкі. Падстрэліў, як быў з дзядзькам на паляванні.

— А чым ён набіты?

— Дзядзькам.

З БЛАКНОТА ДОКТАРА ЗНАХАРУКА

— Доктар! Мой муж стаў у апошні час шоргаць нагамі. Трэба рабіць нейкія заходы.

— Колькі яму год?

— Пры чым тут гады?

— А ўсё ж?

— Восемдзесят тры...

— Дык чаго ж вы хочаце?

— Я хачу, каб ён не шоргаў нагамі.

ПРЫВІД

Задрыпанка да суседкі:

— Ці не можаце вы мне пазычыць качалку?

— На жаль, не, — я сама чакаю мужа.

НЕЗДАГАДЛІВЫ

— Ты чуеш? У хаце нехта ёсць...

— Ну і што я павінен рабіць?

— Як што? Ідзі і разбудзі сабаку!

ЧАГО Ў СПОРЦЕ НЕ БЫВАЕ!

У перапынку футбольнага матча ў кабіну тэлекаментатара прыйшоў трэнер Задрыпоніі.

— Паслухайце, — сказаў ён каментатару, — ці нельга весці рэпартаж памалей? Нашы хлопцы не могуць гуляць з такой хуткасцю.

НА ШЫРОКІМ СВЕЦЕ

Прачытаўшы кнігу аб індзейцах, сын пытае ў бацькі:

— А чаму, заключаючы мір, індзейцы выкурвалі трубку міру?

— Таму, што пасля двух-трох зацяжак у іх ужо не заставалася сіл ваяваць.

*

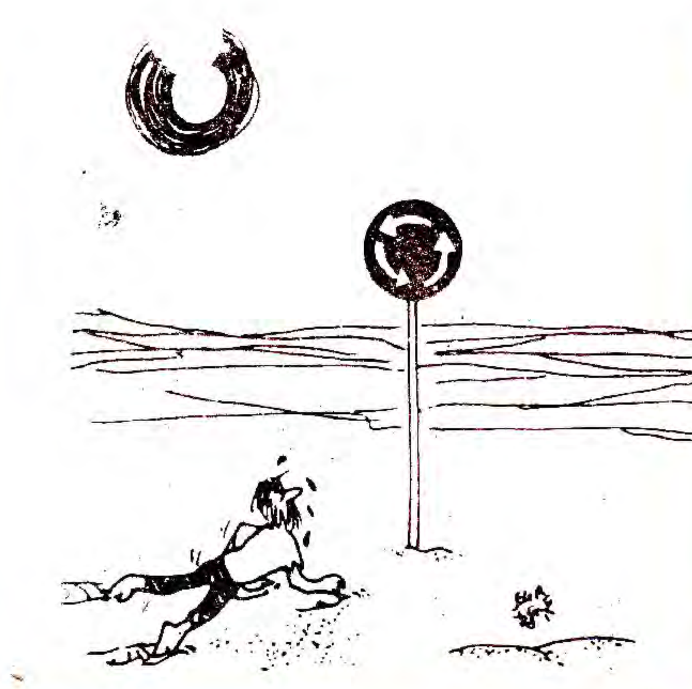
Дробны служачы пайшоў з працы на паўгадзіны раней. Прыйшоўшы дамоў, ён яшчэ ў пярэдняй пачуў пах дарагой сігары, а заглянуўшы асцярожна ў шчылінку дзвярэй, убачыў жонку ў абдымках шэфа. Ён стрымгалоў паімчаўся назад на службу. Адыхаўшыся, ён сказаў таварышам па службе:

— Уф, ледзь не засыпаўся!

*

— Ты пойдзеш заўтра на пахаванне Янсана?

— З якой ласкі? Ён жа на маё не прыдзе!

ГУМАР З БАРАДОЮ

НЕ ХОЧА

Сядзяць за сталом муж з жонкаю, ядуць варэнікі. А мужава маці на пячы ляжыць.

— А чаго ж гэта маці з намі не абедае? — пытае муж у жонкі. — Ці, можа, ты яе не звала?

— Дзе там! Я ўжо яе прасіла-прасіла — не хоча, ды й усё. Ды глядзі сам, — кажа скупая жонка і голасна гукае: „Мама!", а потым падыходзіць да пячы ды ціхенька да свякрухі: „Вы замуж хочаце?"

— Што ты, дзіцё! — замахала старэнькая рукамі. — Не хачу, не хачу!..

Тады жонка да мужа:

— А што я казала?! Не хоча...

З „Весніка Задрыпоніі"

АХ, ГЭТАЕ ВЯСЕЛЛЕ!..

На ўсё жыццё запамятаюць сваё вяселле Каця і Вася Сцепанюкі: менавіта тут яны ўпершыню пацалаваліся, упершыню прызналіся ў каханні.

ПЫТАННЕ РЫЖАГА АЛЕШКІ

Калі не рабіць памылак, дык з чаго рабіць вывады?

ПЕСНІ ПА ЗАЯЎКАХ

Z TOBĄ NA ZAWSZE

z repertuaru Ireny Santor

słowa: Zbigniew Stawecki

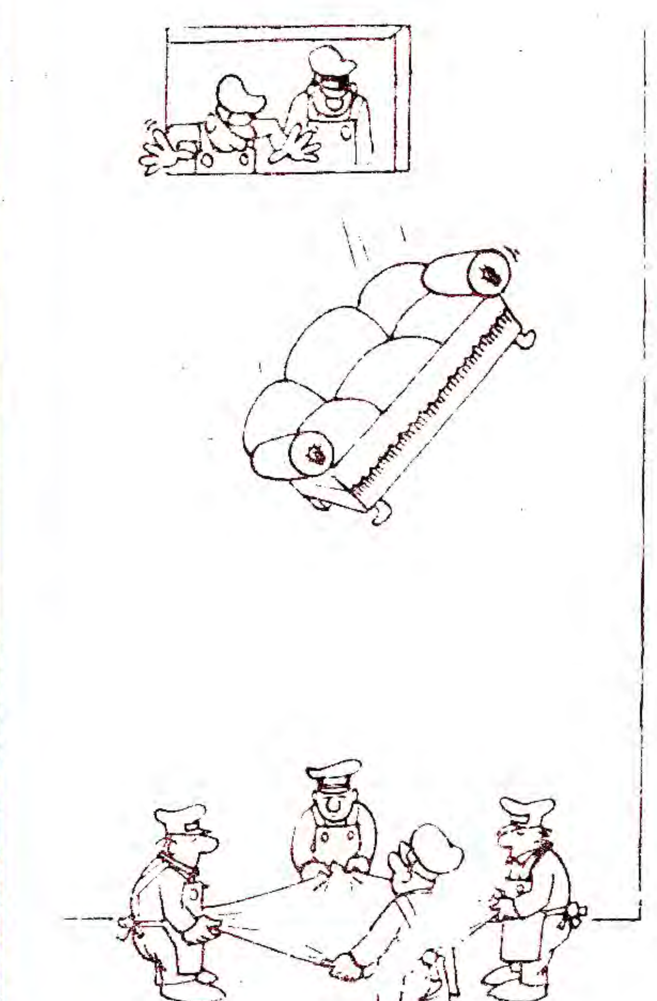
muzyka: Marek Sewen

Nie skąpiło nam życie
nagłych spotkań ani rozstań.
Po co mówisz mi:
„zostań", wiesz najlepiej i tak...

Będę z tobą, zostanę z tobą...
na długi czas.
Może szczęście, co chodzi obok,
nie minie nas?
Łatwiej będzie tą samą drogą
przez życie iść.
Będę z tobą, zostanę z tobą
już dziś...
Będę z tobą, zostanę z tobą,
już dziś...

Gdybyś stanął w pół drogi,
świat zapłonie dookoła,
wtedy tylko zawołaj,
zaraz rękę ci dam...

Będę z tobą, zostanę z tobą...

МІНІВЕРШЫ

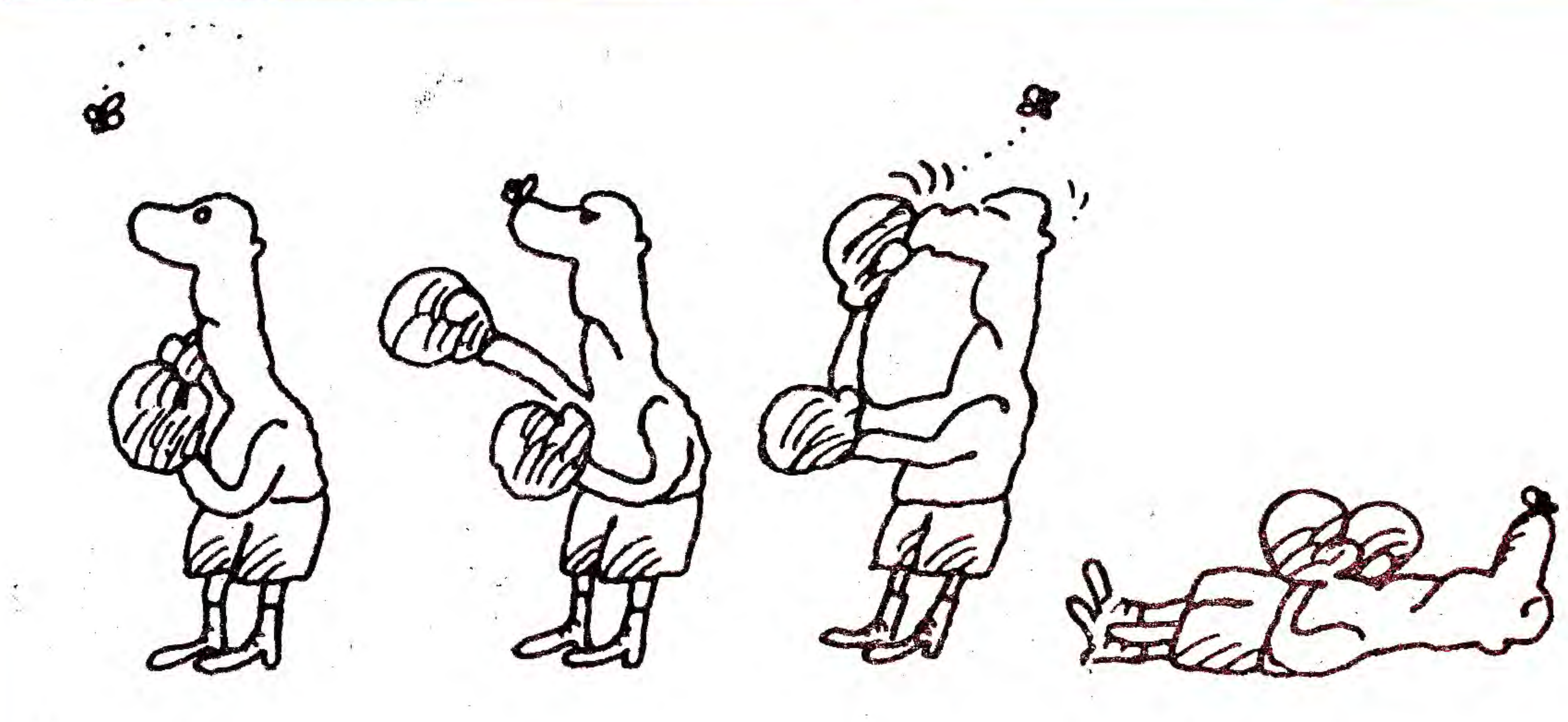
БАЯЗЛІЎЦУ

Начальства ганіць ён за вочы.
Калі ж з начальствам побач крочыць,
Як ліст асінавы дрыжыць.
Гатоў у гразь са сцежкі збочыць —
На цень начальства б не ўступіць.

ПЛЕТКАРУ

Заўжды ў яго спакойны нораў:
На сходах маўчуном слыне.
Затое ў цёмным калідоры
Усіх зняславіць, абгаворыць,
Яшчэ і граззю абальле.

Анань Варабей

КУРʼЁЗЫ

СМЕТНІКАВЫ МУЗЕІ

На сметніку можна знайсці надта многае. Гэта можа пацвердзіць 27-гадовы Сені Паркер, жыхар Галівуда, які любіць наведваць звалкі рызза на падворках кіназорак. Так, на сметніку каля вілы Тоні Куртыса, ён падабраў падарунак, які Куртыс чамусьці адразу ж выкінуў. Гэта быў звычайны хатні халат, у кішэні якога ляжала і суправаджальнае да падарунка пісьмо.

На звалцы адслужыўшых хатніх рэчаў каля жытла моднай спявачкі Шэр яму пашанцавала знайсці амаль цэлы жаночы гардэроб: дзве сукенкі зусім ненадзяваныя, проста з магазіна, тое-сёе з жаночага адзення і некалькі нават такіх інтымных рэчаў туалету, як бюстгальтары. Апрача таго, і тут не абышлося без папер — прыгожы бланк запрашэння на ўручэнне Аскара і пісьмо нейката прыхільніка, які пражывае ў Сан-Францыска і пагражае скончыць жыццё самагубствам, калі Шэр не адкажа на яго пачуцці.

А вось побач з домам Дорыс Дэй Сені Паркеру ўдалося падабраць шмат пустых бутэлек з-пад віскі, уласнае фота самой Дорыс Дэй над труной любімага сабачкі і пагражальнае пісьмо невядомага чалавека, які, відаць, з нейкай нагоды шантажыруе яе.

Соні Паркер — не жабрак і не беспрацоўны. Ён чалавек адносна забяспечаны. Гэта яго такое хобі — пошукі на сметніку. Ён марыць аб адкрыцці... музея са сметнікаў галівудскіх кіназорак.

Дарма ты надзеў авечую шкуру: гэта доказ!